

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Ellinor Wargenbrant

Due diligence och artificiell intelligens

En probleminventering med särskilt fokus på ansvar

JURM02 Examensarbete

Examensarbete på juristprogrammet
30 högskolepoäng

Handledare: Patrik Lindskoug

Termin för examen: Period 1 HT2018

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	3
FÖRKORTNINGAR	4
1 INLEDNING	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte och frågeställningar	5
1.3 Metoder	6
1.4 Material	7
1.5 Forskningsläge	8
1.6 Avgränsningar	9
1.7 Disposition	11
2 FÖRETAGSFÖRVÄRV	12
2.1 Inledning	12
2.2 Företagsförvärvsprocessen	12
2.2.1 Allmänt om processen	12
2.2.2 Strategifasen	13
2.2.3 Transaktionsfasen	13
2.2.4 Integrationsfasen	14
2.3 Tillämplig lag	14
2.4 Olika typer av överlåtelser	16
2.4.1 Allmän utgångspunkt	16
2.4.2 Inkrämsöverlåtelse	16
2.4.3 Aktieöverlåtelse	16
2.5 Due diligence	17
2.5.1 Allmänt om due diligence	17
2.5.2 Syftet med en due diligence	17
2.5.3 Olika typer av due diligence	19
2.5.4 Resultatet av en due diligence	19
2.6 Due diligence i praktiken	20
2.6.1 Svensk skiljedom om due diligence	20

2.6.2	Misslyckade företagsförvärv	23
3	ARTIFICIELL INTELLIGENS	24
3.1	Inledning	24
3.2	Digitalisering i samhället	24
3.3	Vad är AI?	26
3.4	Olika typer av AI	26
3.4.1	Maskininlärning och djupinlärning	26
3.4.2	Språkteknologi	27
3.5	Big data	28
3.6	Juridiska uppgifter som kan ersättas av AI	29
3.7	AI-verktyg för due diligence-processen	29
3.7.1	Allmän utgångspunkt	29
3.7.2	Leverantörer av AI-verktyg	30
3.7.3	Begränsningar i AI-verktygen	30
4	DUE DILIGENCE-PROCESSENS AVTALSRÄTTSLIGA RELATIONER	32
4.1	Inledning	32
4.2	Allmänt om standardavtal	32
4.3	Friskrivningsklausuler	33
4.3.1	Allmänt om friskrivningsklausuler	33
4.3.2	Tolkning av friskrivningsklausuler	33
4.3.3	Friskrivning från grov vårdslöshet	34
4.4	Relationen mellan advokatbyrå och klient	35
4.4.1	Allmän utgångspunkt	35
4.4.2	Rådgivningsansvar	35
4.4.3	Rådgivningsansvar när AI används under due diligence-processen	37
4.4.4	Allmänna villkor	38
4.5	Relationen mellan advokatbyrå och AI-leverantör	40
4.5.1	Allmän utgångspunkt	40
4.5.2	Leverans och upplärning av AI-verktygen	40
4.5.3	Användarvillkor	41
5	AVSLUTANDE ANALYS OCH SLUTSATSER	43
5.1	Inledning	43
5.2	Analys utifrån standardavtalen	45
5.2.1	Klientens möjlighet till ersättning för skada som orsakats av AI-verktyg med grund i de allmänna villkoren	45
5.2.2	Avslutande konklusion	47

5.2.3	Advokatbyråers möjlighet till ersättning för skada som orsakats av AI-verktyg med grund i användarvillkoren	48
5.2.4	Avslutande konklusion	50
5.3	Förhandling mellan advokatbyrå och klient	50
5.4	Förhandling mellan advokatbyrå och AI-leverantör	52
5.5	Sammanfattande slutsatser	54
BILAGA A		56
BILAGA B		58
BILAGA C		60
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING		61
RÄTTSFALLSFÖRTECKNING		69

Summary

Before an acquisition of a company is carried out, a thorough inspection of the target company should be performed. The process is usually called *due diligence* and is commonly performed by associates on business law firms. The purpose of a due diligence is to make sure that the buyer acquires sufficient knowledge of the purchase object in order to divide the risks between the buyer and the seller in the transfer agreement. The legal aspect of doing a due diligence has its origin in Section 20 in the Swedish Sales of Goods Act, which stipulates that the buyer cannot claim errors which the buyer must be deemed to have known at the time of purchase. This means that a buyer may not refer to any discrepancies that have been identified or which should have been identified during an inspection. A transaction process is divided into three phases where a due diligence is usually conducted in the second one, which is called the transaction phase.

Artificial intelligence can be used to automate processes that historically have demanded human interaction. The due diligence process is one of many activities that can be done more efficiently using artificial intelligence. Since the work is largely repetitive and follows the same pattern, artificial intelligence in the form of machine learning, deep learning and language technology can be used to facilitate the work for associates. The purpose of this thesis is to investigate how the due diligence process is affected by the fact that an AI tool instead of humans performs the work. Furthermore, the purpose is to investigate how the relations between the law firm, client and AI supplier are affected by the automated process. Particular attention is going to be paid to the question of responsibility, i.e. how the responsibility is divided between the three parties concerned. The majority of the thesis will address the right for the law firm and the client to receive compensation if the AI tool, due to the lack of knowledge, overlook information that leads to economic damage.

The thesis will primarily be based on available standard agreements between, on the one hand, law firm and client and, on the other hand, between law firm and AI supplier. With the help of legal science, an interdisciplinary as well as a legal analysis method, the initial questions are going to be investigated. As the material is limited due to confidentiality, the known legal situation after the investigation is still unclear. Based on a client perspective, clarifications from law firms regarding their responsibility in the use of AI to perform due diligence would be desirable. The Swedish Bar Association should also review the disclaimers that are applied so that they do not violate generally accepted legal practice.

Sammanfattning

Innan ett företagsförvärv genomförs bör en noggrann företagsbesiktning av det aktuella målbolaget utföras. Processen brukar benämnas *due diligence* och den utförs vanligen av biträdande jurister på affärsjuridiska byråer. Syftet med en *due diligence* är att köparen ska få tillräcklig kunskap om köpeobjektet så att risker kan fördelas mellan köpare och säljare i överlåtelseavtalet. Den juridiska aspekten av att göra en *due diligence* kan härledas från 20 § KöpL där det stadgas att köparen inte får åberopa fel som han måste antas ha känt till vid köpet. Det innebär att en köpare inte får hänvisa till avvikelser som har framkommit eller som borde ha uppmärksamats vid en besiktning. En transaktionsprocess är indelad i tre faser där en *due diligence* vanligtvis utförs under den andra, som benämns transaktionsfasen.

Artificiell intelligens kan användas för att automatisera processer som historiskt sett krävt mänsklig interaktion. Ett händelseförlopp som kan effektiviseras med hjälp av artificiell intelligens är just *due diligence*-processen. Eftersom arbetet till stor del är repetitivt och följer samma mönster kan artificiell intelligens i form av maskininlärning, djupinlärning och språkteknologi användas för att underlätta arbetet för biträdande jurister. Syftet med denna uppsats är att undersöka hur *due diligence*-processen påverkas av att ett AI-verktyg utför arbetet istället för människor. Vidare är syftet att utreda hur relationerna mellan advokatbyrå, klient och AI-leverantör påverkas. Särskilt fokus kommer att läggas på ansvarsfrågan, alltså hur ansvaret fördelas mellan de tre berörda parterna. Största delen av uppsatsen kommer att behandla advokatbyråns och klientens respektive möjlighet att få ersättning om AI-verktyget på grund av bristande kunskap förbiser information som leder till ekonomisk skada.

Utgångspunkt för uppsatsen kommer att tas i tillgängliga standardavtal mellan å ena sidan advokatbyrå och klient och å andra sidan mellan advokatbyrå och AI-leverantör. Med hjälp av rättsdogmatiken, en tvärvetenskaplig såväl som en rättsanalytisk metod kommer de initialt ställda frågorna att utredas. Eftersom materialet är begränsat på grund av sekretessbestämmelser är det kända rättsläget efter utredningen fortfarande oklart. Utifrån ett klientperspektiv skulle klargöranden från advokatbyråerna kring deras ansvar vid användningen av AI för att utföra *due diligence*-arbete vara önskvärt. Advokatsamfundet bör även se över de friskrivningar som tillämpas så att de inte strider mot god advokatsed.

Förord

Med dessa ord avslutar jag min tid som juriststudent vid Lunds Universitet. Det har varit nio intensiva och fantastiskt roliga terminer. Aldrig trodde jag att jag skulle trivas så bra i min nya hemstad och hitta så många nya bästa vänner.

Tack familjen för ovärderlig support under hela studietiden. Ni är bäst och det vet ni! Tack också Patrik Lindsoug för ypperlig handledning under hela hösten. Dina tips och råd har varit väldigt värdefulla.

Det största tacket vill jag rikta till Maria Pettersson. Utan dig vet jag inte hur jag hade tagit mig igenom juristprogrammet. Du har varit min stöttepelare i alla lägen och jag är så glad och tacksam över att jag träffade dig. Vilken resa vi har gjort tillsammans!

Tack för allt Lund, snart väntar nya äventyr!

Lund, Januari 2019

Ellinor Wargenbrant

Förkortningar

AI	Artificiell intelligens
AvtL	Lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område
EESK	Europeiska ekonomiska och social kommittén
HD	Högsta domstolen
KöpL	Köplag (1990:931)
LSA	Latent semantisk analys
MP	Managing partner
NJA	Nytt juridiskt arkiv
NLP	Natural language processing
RB	Rättegångsbalk (1942:740)
SkbrL	Lag (1936:81) om skuldebrev
SOU	Statens offentliga utredningar
VRGA	Vägledande regler om god advokatsed

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Det kan finnas många skäl till att ett bolag vill förvärva ett annat bolag. Utgångspunkt tas i de flesta fall i en strategisk analys av det aktuella företaget på den relevanta marknaden.¹ Tillväxt hos ett bolag kan antingen skapas genom organisk expansion, det vill säga att bolaget växer inifrån genom att självt öka försäljning och produktion, eller genom företagsförvärv där bolag köper andra bolags aktier eller deras inkräm.²

Under de senaste åren har antalet företagsförvärv som genomförts ökat och trenden ser ut att fortsätta även framöver.³ Företagsförvärv medför dock stora risker för de inblandade parterna. Robert Sevenius⁴ talar om strukturella risker, men även individuella riskfaktorer som måste beaktas för att ett förvärv inte ska misslyckas. Eftersom det ofta uppstår tvister är riskfördelningen mellan köpare och säljare en central del av transaktionsprocessen. För att kunna göra en rättvis riskfördelning är due diligence-arbetet av stor vikt.⁵

De flesta affärsjuridiska byråer runt om i världen arbetar aktivt med att hålla sig uppdaterade och tänka innovativt när det gäller digitala lösningar. På senare tid har det gått att läsa om allt fler automatiserade processer som ska effektivisera och verka tidssparande inom många olika områden.⁶ Artificiell intelligens, vidare benämnt AI, har därför kommit att bli aktuellt även inom juristbranschen. Ett intressant ämne just nu är hur AI kan användas för att utföra due diligence-arbete på ett snabbt och träffsäkert sätt. Flera svenska affärsjuridiska byråer har börjat prova olika AI-verktyg och är övertygade om att de inom en snar framtid kommer att användas på daglig basis.⁷ När teknologi och juridik sammanvävs uppstår en rad olika frågor och problem. Denna uppsats syftar därför till att utreda några av dessa.

1.2 Syfte och frågeställningar

Det övergripande syftet med denna uppsats är att undersöka hur digitaliseringen och automatiseringen av due diligence-processen påverkar

---

¹ Orrbeck (2006) s. 20.

² Sevenius (2011) s. 199 f.

³ Ström (2018).

⁴ Verksam som författare, rådgivare och lärare på två juridiska institutioner.

⁵ Sevenius (2013) s. 46 ff.

⁶ Sandström (2017) s. 62 ff.

⁷ Advokaten (2017) s. 40 och 44.

processen och de avtalsrättsliga relationerna mellan advokatbyrå, klient och AI-leverantör. Syftet är vidare att utreda hur AI, i form av maskininlärning och språkteknologi, kan användas vid en due diligence. Till detta hör även att identifiera eventuella risker och undersöka hur riskerna i så fall på bästa möjliga sätt kan elimineras eller minimeras. För att uppnå syftet med uppsatsen kommer följande frågeställningar att besvaras:

- Vem bär ansvaret för det resultat som framkommit av AI-verktygets arbete?
- Vilket ansvar bär advokatbyrån gentemot klienten om AI-verktyget på grund av bristande kunskaper förbisett information som lett till ekonomisk skada för klienten?
- Hur ser riskfördelningen ut i avtalen mellan advokatbyrå och AI-leverantör? Är den balanserad eller bör den se annorlunda ut för att parterna ska få en mer jämlik fördelning? I så fall hur?

1.3 Metoder

Det finns flera juridiska metoder att välja på när man ska författa en rättsvetenskaplig studie.⁸ Med en rättsdogmatisk metod, som också är den mest vedertagna, tas utgångspunkt i de allmänt accepterade rättskällorna och svar söks i lagstiftning, rättspraxis, lagförarbeten och doktrin för att kunna fastställa gällande rätt.⁹ Till de delar som kommer att behandla due diligence och företagsförvärv lämpar sig därför den rättsdogmatiska metoden väl. Rättskällorna följer en hierarki där lagar och författningar är de som ges mest tyngd. All lagstiftning har dock inte samma dignitet utan ordningen för dessa kan beskrivas enligt följande: riksdagens lagar, regeringsförfordningar och därefter myndigheters föreskrifter. I rättskällehierarkin kommer sedan praxis, framför allt är det Högsta domstolens och Högsta förvaltningsdomstolens rättsfall som är av intresse vid argumentation. Förarbeten till lagar är därefter en viktig rättskälla. Att förarbetena tillmäts ett högt värde i Sverige beror till viss del på den svenska lagstiftningstekniken där själva bestämmelserna hålls ganska kortfattade. Till dessa hör istället motivuttalanden om hur lagreglerna bör tillämpas i olika situationer. Lägst rang har den juridiska doktrinen men den tillmäts trots det stor betydelse. Det är framför allt i doktrin som juridiska frågor diskuteras och lösningar föreslås vilket leder till en vidareutveckling av rätten. Högsta domstolen hänvisar även systematiskt till doktrin i sina domar.¹⁰

Den klassiska rättsdogmatiska metoden kommer inte vara lika passande att använda till de deskriptiva delar som kommer att beröra teknologi, i synnerhet

---

⁸ För fördjupad kunskap se Nääv och Zamboni (2018).

⁹ Sandgren (2015) s. 48 ff.

¹⁰ Bernitz (2017) s. 30 ff.

AI. Eftersom uppsatsen ska behandla ett tvärvetenskapligt rättsområde i form av rättsinformatik kommer därför även en tvärvetenskaplig metod att användas. Utrymme ges då till att använda material som inte omfattas av rättsdogmatiken. Med tvärdisciplinär forskning menas att forskare går över disciplinränserna för att kunna förklara begrepp och fenomen inom ett vetenskapligt område genom att använda ett annat områdes förklaringsmodeller, begrepp och teorier.¹¹ Genom att få en förståelse för de tekniska aspekterna av AI kan dessa sedan användas i juridiska kontexter. Om det finns en förståelse för hur juridik och teknologi kan samverka kan analysen bli mer fördjupad. En tvärvetenskaplig metod ökar också möjligheten till att anlägga ett mer praktiskt perspektiv på frågeställningarna.

Även en rättsanalytisk metod kommer att appliceras genomgående då den sträcker sig längre än att endast fastställa gällande rätt. Med en rättsanalytisk syn uppfattas argumentationen inom rättsvetenskapen som fri och det finns inte endast *en* rätt lösning på varje juridiskt problem. Synsättet har sin grund i rättsrealismen, vilken utgår ifrån att det finns flera legitima alternativ att välja mellan när rättstillämparen ska lösa svåra rättsliga problem. Eftersom det inte bara finns ett rätt svar på de frågor som uppkommer när teknologi möter juridik är metoden lämplig att använda i denna uppsats. Metoden ger också utrymme till att analysera rätten och konsekvent kritisera den vilket är önskvärt med tanke på AI:s inträde i den juridiska sfären. Det positiva med att använda metoden är vidare att analysen kan bygga på material som inte skapar gällande rätt. Variationsmöjligheterna på materialet leder i sin tur till att analysen kan underbyggas på ett mer mångfacetterat sätt.¹² Metoden medför också att det kommer bli naturligt att anlägga ett kritiskt såväl som ett framåtblickande perspektiv på uppsatsen i sin helhet.

1.4 Material

För rättsområdet rättsinformatik råder det brist på lagstiftning med tillhörande förarbeten. Det finns även begränsat med praxis på området. Det finns dock två lagar som är av central betydelse när det gäller företagsförvärv. Den ena är skuldebrevslagen (1936:81), SkbrL, och den andra är köplagen (1990:931), KöpL. Till dessa lagar finns praxis och juridisk doktrin som kommer att användas för framställningen. Framför allt kommer Christina Rambergs *Kontraktsbrott vid köp av aktie: särskilt om fel* från 1992 och Stefan Lindskogs bidrag i *Festskrift till Gotthard Calissendorff* från 1990 ge god vägledning. Eftersom syftet med uppsatsen är att utreda två olika relationer kommer också avtalslagen (1915:218), AvtL, att bli relevant. Särskilt är det 36 § AvtL som kommer att diskuteras i förhållande till olika standardavtal

---

¹¹ Gräns (2018) s. 437.

¹² Sandgren (2018) s. 50 ff.

och klausuler. Utöver dessa källor är det i första hand juridisk doktrin som kommer att användas för att författa denna uppsats.

Eftersom det i de flesta överlåtelseavtal finns skiljeklausuler som stadgar att tvister ska lösas genom skiljeförfarande är praxis på området svåråtkomlig. Svea hovrätts dom i mål T 1085-11 kommer dock att uppmärksammas särskilt. I och med ett överklagande blev skiljedomen som rör due diligence offentlig. Domen har inte i sig något högt rättskällevärde men viktiga frågor som rör due diligence-processen och rådgivningsansvar diskuteras. Domen kommer därför att vara en bra utgångspunkt för uppsatsen.

För att belysa digitaliseringen i samhället kommer två förarbeten i form av Statens offentliga utredningar vara till stor hjälp. I utredningarna SOU 2018:25 och SOU 2018:72 beskrivs problematiken som kommer av en alltmer digitaliserad värld och de eventuella hinder som har identifierats. Dessa kartläggningar kommer därför bidra till att skapa en grundförståelse för AI och dess framväxt i en samhällskontext.

Svenskt tekniskt material som berör AI är knapphändigt och det finns inga klassiska juridiska källor på området. Fakta kommer istället inhämtas från internationella publikationer och andra skrifter publicerade av AI-forskare. Ett välkänt verk som redogör för AI är *Artificial Intelligence – A Modern Approach* av Stuart Russell och Peter Norvig. Detta verk kommer att användas för att beskriva AI och dess funktioner. Även en amerikansk studie, *Can robots be lawyers?*, som gjorts av Dana Remus och Frank S. Levy kommer vara till stor hjälp för att förstå de begränsningar som finns hos AI-verktyg när de ska användas i juridiska sammanhang. Till sin natur är därför detta material tekniskt och inte juridiskt. Viss försiktighet är därför påkallad eftersom källorna inte går att inrymma någonstans i rättskälleläran. De kommer därför inte tillmätas samma betydelse som övriga juridiska källor.

1.5 Forskningsläge

Sverige intar, i jämförelse med andra länder, en relativt svag position när det gäller forskning på AI-området. Sveriges ställning är baserad på hur många publikationer Sverige bidragit med i AI-tidskrifter i Web-of-Science och hur många konferensbidrag som gjorts till de 19 högst rankade AI-konferenserna.¹³ Forskningen som sker på det för uppsatsen aktuella området kan till viss del härledas till rättsinformatiken. På Stockholms universitet sker forskning på Institutet för rättsinformatik som är ett fristående forskningsinstitut vid juridiska fakulteten. Rättsinformatik beskrivs som juridikens samspel med informationstekniken (IT).¹⁴ Svenska föreningen för

---

¹³ Vinnova (2018) s. 97.

¹⁴ IRI Law.

IT och juridik (Siju) som funnits sedan år 1981 uppmärksammar också frågor som rör detta samspel, framför allt genom att arrangera seminarier. På just denna gränssyta mellan juridik och IT i en affärskontext forskar Jonas Ledendal vid Institutionen för handelsrätt på Lunds Universitet.¹⁵ Charlotta Kronblad och Christian Sandström forskar också på området men båda på Chalmers tekniska högskola i Göteborg. Kronblad forskar på digitaliseringens påverkan på juristbranschen och Sandström om hur teknologiskiften påverkar etablerade företag.¹⁶ Sveriges innovationsmyndighet Vinnova gav i maj 2018 ut en större kartläggning och analys av hur AI kan användas i svensk industri och i det svenska samhället.¹⁷ Forskning kring AI i Sverige sker alltså på ett mer övergripande plan där fokus ligger på digitaliseringens utveckling av samhället.

För AI som används specifikt för due diligence finns av vad jag har kunnat finna ingen djupgående forskning. Det finns dock ett examensarbete från Uppsala universitet som publicerades vårterminen 2018 där rådgivningsansvar för advokater vid användande av AI har utretts. En kortare sammanfattning av examensarbetet har även publicerats i Tidningen Balans.¹⁸ AI som kan användas i juristbranschen är ett ganska nytt och växande område som bara de senaste åren har fått mer uppmärksamhet. Stor del av forskningen som sker på AI-området görs utanför Sveriges gränser, i synnerhet är USA och Kina framstående.¹⁹ Sverige ligger långt efter med sina AI-investeringar om man jämför med andra europeiska länder.²⁰

1.6 Avgränsningar

Digitaliseringen medför att det hela tiden dyker upp frågor av juridisk natur som det inte finns något klart svar på. Den tekniska utvecklingen har sett olika ut under olika decennier och det som förefaller vara mest i fokus just nu är AI. Det finns dock olika typer av AI och de som är mest relevanta för denna uppsats är maskininlärning, djupinlärning och språkteknologi. För att kunna fördjupa informationen kring dessa tre kommer andra typer av AI att utelämnas då det inte finns något syfte med att förklara dem närmare. Agila avtal²¹ och dess användningsområde vid mjukvaruutveckling av AI-verktyg var något som till en början tog upp ett kortare avsnitt i uppsatsen. Detta fick sedermera utelämnas då det inte hade någon relevans för frågeställningarna.

---

¹⁵ Lunds universitets forskningsportal.

¹⁶ Advokaten (2017) s. 34 ff och Kronblad (2017).

¹⁷ Vinnova (2018).

¹⁸ Magnusson (2018) och Svernlöv och Magnusson (2018).

¹⁹ Engström (2018).

²⁰ Kennedy (2018).

²¹ Agila avtal används ofta vid mjukvaruutveckling där mer flexibla och lättroliga arbetssätt behöver användas.

Det är dock ett aktuellt ämne som hade varit intressant att undersöka och vidare analysera om utrymme hade funnits.

AI debatteras och diskuteras flitigt, inte minst i media. Något som ofta uppkommer är frågor som rör personlig integritet och inte minst den relativt nya dataskyddsförordningen GDPR²². Det finns många risker förknippade med insamling och behandling av data vilket utgör en del av due diligence-processen. Datasäkerhet är en viktig fråga men då huvudfrågan för uppsatsen berör ansvar kommer inte detta att behandlas mer än översiktligt.

Jag har valt att i denna uppsats inrikta mig på privata företagsförvärv. Med privata förvärv menas förvärv av onoterade bolag. Förvärv av börsnoterade bolag och de regelverk som börsbolag har att förhålla sig till kommer därför att utelämnas. Att onoterade bolag inte omfattas av samma krav på transparens och likabehandling ger ett större utrymme för förändring. I vissa delar kommer dock resonemangen ha bäring även för börsnoterade bolag. Huvudfokus kommer att ligga på den legala due diligence som görs i samband med företagsförvärv. Andra typer av due diligence kommer presenteras kortfattat men frågeställningarna bygger på den legala företagsbesiktningen där bland annat avtal, bolagshandlingar och andra rättsliga förbindelser granskas.

I uppsatsen kommer inte något avsnitt ensamt att beröra andra länders tillämpning av AI vid due diligence-processen. Dock kommer jämförelser och kortare resonemang med hänvisning till andra länders användning att göras för att läsaren ska få ett bredare perspektiv. En komparativ utblick till USA och Kina hade varit intressant då dessa är ledande på AI-området men detta har utelämnats av utrymmesskäl.²³

Jag vill även påpeka att utgångspunkt har tagits i kända och tillgängliga standardavtal från advokatbyråers och AI-leverantörers hemsidor. Det betyder att klausulerna som funnits att tillgå inte nödvändigtvis är de som gäller i de individuella fallen. Detta utgör en osäkerhetsfaktor som dock är ofrånkomlig eftersom de individuellt förhandlade avtalen i de flesta fall är sekretessbelagda och därmed inte åtkomliga. Till denna studie har 31 olika allmänna villkor som alla tillhör svenska advokatbyråer granskats (se bilaga A). Två tydliga kategorier av allmänna villkor framträdde. Till den första kategorin hör de allmänna villkor där inget nämns om AI och till den andra kategorin hör villkor där AI nämns särskilt. Vidare har två olika användarvillkor granskats, det ena avtalet kommer från Kira Systems (se utdrag i bilaga B) som är ett kanadensiskt bolag och det andra avtalet kommer från Donna Technologies (se utdrag i bilaga C) som är ett Malmöbaserat

---

²² Regulation (EU) 2016/679.

²³ Engström (2018).

bolag. Bolagen erbjuder båda AI-tjänster men det är endast det förstnämnda bolaget som än så länge har en specifik tjänst för due diligence-arbete.

1.7 Disposition

För att få en förståelse för hur företagsförvärvsprocessen ser ut börjar uppsatsen i *avsnitt två* med en introduktion och beskrivning av denna process som en juridisk företeelse. Där behandlas de olika faserna av en transaktion och tillämplig lag vid företagsförvärv. Fokus ligger sedan på due diligence. Där redogörs för vad due diligence är, syftet med en due diligence, olika typer av due diligence och även hur due diligence fungerat i praktiken. Det *tredje avsnittet* berör de tekniska aspekterna av uppsatsen i vilken en introduktion av AI ingår. Viktiga begrepp för framställningen såsom AI och Big data utreds och definieras för uppsatsens vidkommande. Även olika typer av AI som används specifikt för due diligence-arbete presenteras. I slutet av avsnittet exemplifieras några leverantörer som erbjuder AI-verktyg som kan användas för att utföra due diligence-arbete. Där förklaras även de begränsningar som AI-verktygen har. *Avsnitt fyra* är det mest centrala i uppsatsen då det behandlar teknologi och juridik som ett sammanflätat rättsområde. Inledningsvis förklaras kortfattat hur den svenska avtalsrätten är uppbyggd och hur standardavtal används och bör tolkas. Därefter behandlas de två avtalsrättsliga relationerna som uppstår vid användningen av AI för due diligence-processen. I detta avsnitt finns även en kortare redogörelse och analys av hur rådgivningsansvar uppkommer och kan tillämpas eftersom det hänför sig till relationen mellan advokatbyrå och klient. I det *femte avsnittet*, som är det sista, görs en utförlig analys där samtliga tidigare avsnitt kopplas ihop. Det är även i detta avsnitt som svar på och diskussion kring frågeställningarna tar plats.

2 Företagsförvärv

2.1 Inledning

Transaktionsjuridik, eller M&A²⁴ som det oftast benämns inom juristbranschen, är något som de flesta affärsjuridiska byråer arbetar med dagligen. Företagsförvärv är en företeelse som ständigt uppmärksammas i näringslivet och som diskuteras flitigt i media. Ett företagsförvärv påverkar inte bara köparen och säljaren, utan även samtliga intressenter under en lång tid efter genomförandet. Företagsförvärv förknippas med stora risker men också stora möjligheter.²⁵ Det finns olika incitament till att ett bolag vill förvärva ett annat. Det kan handla om att komma åt ny teknologi eller en viss produkt, bredda sitt kundregister, komma ut på en ny geografisk marknad eller för att öka sin omsättning.²⁶ Bolagen kan variera i både storlek och handlingskraft och kan också ha skiftande kunskap om företagsförvärvsprocessens olika faser.

2018 ser ut att bli ett rekordår för den globala M&A-aktiviteten. Under de första nio månaderna av 2018 har avtalade transaktioner ett värde som uppgår till nästan 3,3 biljoner dollar. Siffrorna innebär en ökning med 39 procent från 2017.²⁷

2.2 Företagsförvärvsprocessen

2.2.1 Allmänt om processen

Transaktionsprocessen vid ett företagsförvärv är typiskt sett uppdelad i tre faser. Strategifasen, transaktionsfasen och integrationsfasen.²⁸ Även om hela processen ofta beskrivs som linjär bedrivs många moment i praktiken parallellt. Det finns också gånger då vissa av momenten helt saknas. De inblandade aktörerna har olika mål och egenskaper och komplexiteten i varje enskilt företagsförvärv kan leda till att processen blir svår att överblicka. Följer ett företagsförvärv den klassiska arbetsmetoden som innefattar alla moment och faser är dock chansen större att projektet blir lyckat.²⁹

---

²⁴ Ordet kommer från engelskans mergers and acquisitions.

²⁵ Sevenius (2011) s. 19.

²⁶ Forssman (2016) s. 13.

²⁷ Realtid (2018).

²⁸ Sevenius (2013) s. 41.

²⁹ Sevenius (2011) s. 105.

2.2.2 Strategifasen

Den första fasen i kronologin är strategifasen. Under denna fas görs en analys av köparens framtida mål, behov och handlingsalternativ. Analysen ska bidra till en tydlig och klar bild över vad man vill uppnå med ett potentiellt förvärv. I början handlar mycket om att generera och utvärdera olika idéer. Köparen bör sedan bestämma sig för en idé och därefter förbereda inför en eventuell transaktion. Beroende på viken typ av bolag köparföretaget är kan idéerna komma från olika beslutsnivåer i organisationen. Visar det sig att ett företagsförvärv sannolikt är en god strategi för att uppnå målen fortsätter processen med det som Sevenius benämner *sökning*. För köparen innebär det att flera potentiella målbolag identifieras och analyseras och förhandlingar kan påbörjas med de mest intressanta bolagen. Redan på ett tidigt stadium bör organisationen förberedas genom att en transaktionsgrupp sätts ihop och en transaktionsplan tas fram. Köparen kan alltså under denna tid ha kontakt med flera säljare, men tanken är att fasen ska avslutas med en avsiktsförklaring³⁰ där parterna gemensamt kommit överens om att försöka genomföra förvärvet. Efter att någon typ av preliminär överenskommelse har signerats kan en värdering av det tilltänkta målbolaget initieras.³¹ Tidigt i processen är det även av vikt att se över hur alla inblandade ska kommunicera och vilken sekretess som bör gälla i förhållande till transaktionen.³²

2.2.3 Transaktionsfasen

Nästa fas är transaktionsfasen, i vilken parterna utbyter information med varandra. Det är särskilt här som juridiska och finansiella moment träder fram. För att kunna övergå till transaktionsfasen måste säljare och köpare vara av liknande uppfattning vad gäller genomförandet, exempelvis genom att de diskuterat en rimlig prisnivå. Eftersom köparen fortfarande saknar en hel del information består en stor del av fasen i att säljaren och målbolaget lämnar information som köparen sedan kan kontrollera. Ofta görs detta genom så kallade virtuella datarum³³. Företagsbesiktningen är det som kännetecknar transaktionsfasen och även det som tar upp mest tid och resurser. Den företagsvärdering som initierats under strategifasen kan under transaktionsfasen bli mer detaljerad och precis eftersom tillgången till information ökar. Under transaktionsfasen planeras även strukturen för själva förvärvet. Eventuella skattekonsekvenser och redovisningseffekter utreds särskilt. Att noggrant granska dokumenten är av väsentlig betydelse för att köparen ska få en så god bild av målbolaget som möjligt så att beslutsunderlag

---

³⁰ Avsiktsförklaring benämns ibland också intentionsbrev eller viljeförklaring.

³¹ Sevenius (2003) s. 14.

³² Sevenius (2011) s. 112.

³³ Datarum kallas det ställe där säljaren håller all väsentlig information tillgänglig för köparen så att denne kan undersöka målbolaget innan ett eventuellt förvärv. Se Sevenius (2013) s. 141.

för att avbryta eller fullfölja förvärvet finns. Tycks det finnas potential till att nå upp till de förväntningar som satts upp under strategifasen går processen vidare med nya förhandlingar som förhoppningsvis mynnar ut i att bindande överlåtelseavtal signeras.³⁴ Avtalsdagen (signing) är då parterna obligationsrättsligt binder sig till varandra medan tillträdesdagen (closing) är när det faktiska övertagandet äger rum.³⁵

2.2.4 Integrationsfasen

Den sista, och i praktiken den svåraste fasen att genomföra, är integrationsfasen. Fasen inleds när köparföretaget tillträtt målbolaget och dessa ska synkroniseras. Till fasen hör även efterarbete kopplat till transaktionen såsom tillträdesgranskning, köpeskillingsavräkning samt fysiska och rättsliga övertaganden. Syftet med integrationen är att realisera de förväntade synergierna.³⁶

Många förvärv misslyckas med integreringen därför att det finns en bristande förståelse för varför förvärvet genomförts. Det kan också finnas en avsaknad av engagemang hos de medarbetare som inte varit involverade under hela transaktionsprocessen.³⁷ Problemet är vidare att de verkliga integrationskostnaderna ofta överstiger de förväntade. Komplexiteten i varje förvärv gör att ett förvärv redan i den inledande fasen kan vara dömt att misslyckas.³⁸ Köparföretaget får helt enkelt inte ut så mycket av förvärvet som planerat. Projektuppföljning är också en del av integrationsfasen. Det läggs dock sällan tillräckligt med tid på uppföljningen. Det förklaras av att det inte finns tillräckligt starka incitament till att göra en ordentlig uppföljning eftersom de största och viktigaste delarna av förvärvet redan anses vara avslutade. På så sätt kan viktiga erfarenheter gå förlorade och det kan vara svårare att motivera strategin om att genomföra förvärvet.³⁹

2.3 Tillämplig lag

Det finns ingen specifik lag som gäller för företagsförvärv. Eftersom det inte finns någon enhetlig process för ett förvärv och då målbolagen kan se mycket olika ut skulle det vara svårt att reglera förfarandet genom en generell lag. I praxis och doktrin har framför allt två lagar varit uppe för diskussion när det gäller tillämplig lag vid företagsförvärv. Förutom den generella AvtL är det SkbrL och KöpL som diskuterats.

---

³⁴ Sevenius (2011) s. 113 f och Sevenius (2013) s. 43 f.

³⁵ Sevenius (2013) s. 44.

³⁶ Sevenius (2011) s. 115 och 128.

³⁷ Ibid. s. 115 f.

³⁸ Schriber (2014).

³⁹ Sevenius (2011) s. 115 f.

Det råder oenighet i doktrin om vilken lag som ska tillämpas beträffande fel vid aktieköp. Vissa hävdar att det beror på hur stor andel av bolagets aktier som överläts medan andra menar att kontroll och bestämmande inflytande är det som styr lagvalet. Lindskog och Ramberg är av uppfattningen att KöpL är tillämplig på alla typer av aktieköp.⁴⁰ Aktier tillhör kategorin lös egendom och 1 § KöpL stadgar att lagen är tillämplig på just den typen av egendom. Det framgår även av en svensk skiljedom från 1986 att allmänna köprättsliga regler tillämpades när samtliga aktier i ett bolag hade förvärvats.⁴¹ Visserligen var det den äldre köplagen som var gällande men Lindskog menar att skiljenämnden utgått ifrån en generell rättsprincip som därför också hade gällt enligt dagens köplag.⁴² I NJA 1976 s. 341 kom domstolen också fram till att den äldre köplagen var tillämplig på en aktieöverlåtelse. Det som prövades var dock inte det köprättsliga felbegreppets tillämplighet utan om reklamations- och preskriptionsreglerna var tillämpliga vid avvikelser från bokslutsgarantier.

KöpL är i sin helhet dispositiv enligt 3 § vilket medför att parterna kan avtala bort lagen. Avtalsfriheten utnyttjas maximalt i de flesta företagsförvärv och parterna skriver istället sina egna avtalsvillkor. För att något annat ska gälla måste avsteget från KöpL göras uttryckligen och parterna måste precisera vad som ska gälla i varje specifik situation istället för köplagens bestämmelser. Överlåtelseavtalen ersätter därför i praktiken ofta KöpL och det skapar således inte lika stora problem. Vid eventuella tvister sneglas det dock alltid på KöpL på grund av dess centrala betydelse för civilrätten. KöpL är därför nästintill ofrånkomlig.⁴³

För att SkbrL ska vara tillämplig måste aktier klassificeras som skuldebrev vilket enligt Ramberg inte är helt korrekt.⁴⁴ Det finns ingen definition av begreppet skuldebrev i lagen men det används i vidsträckt bemärkelse.⁴⁵ Ramberg menar att aktieägarna i bolaget snarare har ett ägaranspråk än en fordringsrätt och att lämplighetsövervägandena inte är tillräckligt starka för att 9 § 2 st. SkbrL ska tillämpas vid fel efter en aktieöverlåtelse.⁴⁶ Med detta resonemang i åtanke blir skuldebrevslagens tillämpningsområde begränsat. På de för uppsatsen aktuella situationerna tas därför vidare utgångspunkt i att köplagen är den lag som är tillämplig.

---

⁴⁰ Lindskog (1990) s. 142 och Ramberg (1992) s. 84 f.

⁴¹ Stockholms handelskammarers skiljedomsinstitut, Årsskift 1986, s. 47.

⁴² Lindskog (1990) s. 132.

⁴³ Sevenius (2013) s. 318 f.

⁴⁴ Ramberg (1992) s. 82.

⁴⁵ Sacklén (1993) s. 842.

⁴⁶ Ramberg (1992) s. 82 ff.

2.4 Olika typer av överlåtelser

2.4.1 Allmän utgångspunkt

Ett företagsförvärv kan gå till på flera olika sätt. Vanligast är att man köper eller säljer aktier i ett bolag, antingen alla eller en del av dem. En annan möjlig väg att gå är att köpa eller sälja endast inkråmet, det vill säga tillgångar och skulder i målbolaget. Det kan även vara så att det endast är tillgångarna som överlåts och att säljaren tar på sig att betala skulderna. En sådan variant hör också till kategorin inkråmsöverlåtelse.⁴⁷

Vilken typ av överlåtelseform parterna väljer beror på deras intressen och behov. Det finns vissa stora olikheter mellan förvärvsformerna, särskilt skatterättsliga men också civilrättsliga.⁴⁸

2.4.2 Inkråmsöverlåtelse

Vid en inkråmsöverlåtelse är det ett bolags rörelse eller en del av en rörelse som överlåts. Viss specificerad egendom i ett avtal byter ägare genom att någon typ av vederlag överlämnas. Eventuella skulder och avtal som det överlåtande bolaget innehar stannar kvar hos bolaget så länge inte medkontrahenterna samtycker till ett gäldenärsbyte.⁴⁹ Eftersom skulder i regel inte övertas är undersökningsplikten mer begränsad vid en inkråmsöverlåtelse. För tillgångarna man avser att förvärva är dock undersökningen lika omfattande som vid en aktieöverlåtelse.⁵⁰ Finns det en historisk risk i målbolaget som kan vara svår att värdera kan en inkråmsöverlåtelse vara ett bra alternativ eftersom risken i så fall inte nödvändigtvis behöver övergå på köparen. Det måste dock finnas goda skäl till att göra en inkråmsöverlåtelse istället för en aktieöverlåtelse då det är en besvärligare process eftersom noggrannare avtalsskrivning krävs.⁵¹

2.4.3 Aktieöverlåtelse

Vid en aktieöverlåtelse blir köparbolaget ägare till en del av eller hela den juridiska personen som målbolaget utgör. Till skillnad från vid en inkråmsöverlåtelse blir köparen indirekt ägare till tillgångar och eventuella skulder. Eftersom den juridiska personen behåller alla sina förpliktelser finns det större risker då även okända åtaganden övergår på köparen.⁵² Köparens undersökningsplikt före köpet kan därför vara mer vidsträckt vid en

---

⁴⁷ Ramberg (1992) s. 30 f.

⁴⁸ Gorton (2002) s. 35.

⁴⁹ Ramberg (1992) s. 30 och 235.

⁵⁰ Ibid. s. 238.

⁵¹ Orrbeck (2006) s. 116.

⁵² Ramberg (1992) s. 31.

aktieöverlåtelse än vid en inkråmsöverlåtelse. Köparen måste därför ingående ta del av målbolagets räkenskaper eftersom skulder också följer med vid förvärvet.⁵³

2.5 Due diligence

2.5.1 Allmänt om due diligence

En due diligence, eller företagsbesiktning som det översätts till på svenska, är den undersökning som görs av ett målbolag vid ett företagsförvärv.⁵⁴ Som tidigare nämnt är due diligence en del av transaktionsprocessen under transaktionsfasen.⁵⁵ Due diligence utgör navet i transaktionsprocessen och är av den anledningen den mest centrala händelsen vid ett företagsförvärv.⁵⁶ På de flesta affärsjuridiska byråer är due diligence något som många nya biträdande jurister får arbeta med. Att ett så viktigt arbete läggs på nyanställda kan kännas oroväckande men det måste enligt punkt 7.6.2-3 i Vägledande regler om god advokatsed (VRGA) utföras med övervakning av mer seniora advokater och delägare. Undersökningen härrör från 20 § KöpL där det stadgas att köparen inte såsom fel får åberopa vad han måste antas ha känt till vid köpet. Enligt andra stycket får köparen inte åberopa avvikelser som framkommit eller som borde ha uppmärksamats vid en besiktning. Säljaren behöver inte uttryckligen uppmana köparen att göra en besiktning utan det räcker att säljaren exempelvis satt iordning ett datarum som köparen erbjuds att granska.⁵⁷

Försöker man utröna vad de två engelska orden står för har *due* flera olika betydelser. I juridiska kontexter brukar det översättas till vederbörlig, tillbörlig eller skälig. En juridisk översättning av ordet *diligence* skulle innebära aktsamhet eller omsorgsfullhet. Generellt skulle en *due diligence* i ett juridiskt sammanhang därför betyda att en person ska iaktta skälig aktsamhet när denne företar en handling.⁵⁸ Så som begreppet ska förstås vidare handlar det mer specifikt om en köpares mycket omfattande och noggranna genomgång av det tänkta målbolaget.

2.5.2 Syftet med en due diligence

Företagsbesiktningen är ett verktyg som används för att senare i transaktionsprocessen kunna fördela risker mellan parterna.⁵⁹ För att få

---

⁵³ Ramberg (1992) s. 238.

⁵⁴ Sevenius (2013) s. 26.

⁵⁵ Sevenius (2013) s. 41.

⁵⁶ Ibid. s. 45.

⁵⁷ Sevenius (2013) s. 324 f.

⁵⁸ Ibid. s. 26 f.

⁵⁹ Sevenius (2007) s. 500.

kunskap om och kunna hantera risker är due diligencen det viktigaste tillvägagångssättet. Eftersom ett företagsförvärv kan förknippas med många stora risker vill köparen därför genom besiktningen analysera och utvärdera riskerna men även fördelarna som finns kopplade till förvärvet.⁶⁰ Detta för att kunna ta ställning till om en överlåtelse överhuvudtaget ska ske och i så fall till vilket pris. Förhandlingspositionen blir även bättre för köparen eftersom eventuella brister blir synliga. Säljaren brukar annars vara den som har ett informationsövertag vid en förhandling.⁶¹ Från undersökningar har framkommit att hälften upp till två tredjedelar av de förvärv som genomförs misslyckas. Med misslyckande i den aktuella kontexten menas att kapitalkostnaden är högre än den avkastning som förväntats på det insatta kapitalet.⁶² Det har visats att misslyckandena inte har berott på konjunktursvängar vilket tyder på att riskerna är konstanta över tid.⁶³ Sevenius påpekar att det beror på att varje företagsförvärv är unikt som risken för misslyckande är så stor. Tidigare transaktioner kan därför bara till viss del fungera som stöd och underlag vid nya processer.⁶⁴

Det är både av taktiska och rationella skäl som en due diligence bör genomföras. Sevenius menar att anledningen till att genomföra en due diligence kan besvaras utifrån logiska, legala, ekonomiska och psykologiska skäl.⁶⁵ Den logiska anledningen bygger på sunt förnuft. En köpare vill kontrollera och undersöka egendomen innan personen ingår ett juridiskt bindande avtal om överlåtelse. Denna utgångspunkt har sedan utvecklats till en rättsregel. Risken för transaktionen bör ligga på köparen eftersom det bara är köparen som vet vad han eller hon vill förvärva. Principen benämns i engelsk och internationell rätt för *caveat emptor* (akta sig köpare). Det är framför allt i engelsk rätt som principen upprätthålls dock med begränsningar genom lagar och praxis. I Sverige har snarare en motsatt princip fått fäste, *caveat venditor* (akta sig säljare). Både KöpL och AvtL bygger på en ekvivalensprincip där köpare och säljare ses som samarbetspartners istället för motparter. Ingen part ska få en otillbörlig fördel vid ett förvärv utan det ska istället vara så rättvist som möjligt. Utgångspunkten i svensk rätt är således att det är säljaren som står risken för eventuella fel eftersom säljaren har ett ansvar för köparens befogade förväntningar.⁶⁶ I praktiken får dock 20 § KöpL en liknande effekt som *caveat emptor* eftersom köparen får stå risken om den valt att avstå ifrån att undersöka varan.⁶⁷ Det legala motivet ligger särskilt i den köprättsliga riskfördelningen men också i associationsrättsligt

---

⁶⁰ Sevenius (2013) s. 47 f.

⁶¹ Gorton (2002) s. 32.

⁶² Sevenius (2013) s. 47 f, Orrbeck (2006) s. 28 och Sevenius (2011) s. 100.

⁶³ Sevenius (2013) s. 46.

⁶⁴ Ibid. s. 47 f.

⁶⁵ Ibid. s. 51.

⁶⁶ Ibid. s. 52 ff.

⁶⁷ Svernlöv (2006).

styrelseansvar.⁶⁸ De ekonomiska skälen till att göra en due diligence är flera. Det handlar om att köparen vill kunna ta ett välgrundat beslut där investeringen ger en viss avkastning men också att det är mer kostnadseffektivt att göra en due diligence innan förvärvet istället för att senare driva ett kostsamt skiljedomsförfarande om brister i målbolaget upptäcks. Den psykologiska grunden kommer dels från att man i Sverige började ta efter den utländska företeelsen due diligence och dels från att det fanns stora möjligheter att tjäna pengar på att utföra besiktningar. Ett annat psykologiskt skäl är att ledningen i bolaget ofta är de som är drivande i en transaktionsprocess. Anledning till det kan vara att företagsledarna vill få ett gott rykte om de lyckas med ett stort förvärv eller så vill de få möjligheten att skryta om budgetar som finns för framtida företagsförvärv.⁶⁹

2.5.3 Olika typer av due diligence

Due diligence-arbetet utförs och utvecklas främst av revisions- och advokatbyråer eftersom specialistkompetens inom dessa områden är nödvändig. Det har växt fram olika typer av due diligence för de olika områden som kan behöva granskas i ett målbolag. De vanligaste typerna är den finansiella, den legala och den kommersiella besiktningen. Den kommersiella besiktningen är troligen den viktigaste. Fokus ligger vid en sådan i första hand på målbolagets strategier, de operativa funktionerna i verksamheten och övriga kommersiella faktorer. Den finansiella besiktningen består främst i att granska resultat- och balansräkning men även kassaflöden, löneförmåner och budgetar med mera. Vid den legala besiktningen kontrolleras avtal, bolagshandlingar, anställningsförhållanden, tvister, fastigheter och andra rättsliga förbindelser. Eftersom det inte finns någon fastställd standard för hur en due diligence bör utföras beror arbetet på hur den specifika transaktionen ser ut. Ofta utförs också en skattemässig due diligence i samband med den finansiella genomgången. En miljömässig due diligence kan kopplas in vid den kommersiella eller legala undersökningen. Även andra experter inom exempelvis IT och organisation deltar ofta vid en due diligence för att köparföretaget ska få ett så bra beslutsunderlag som möjligt.⁷⁰

2.5.4 Resultatet av en due diligence

Resultatet av en due diligence brukar presenteras i en due diligence-rapport. När due diligence först introducerades på den svenska marknaden var dessa rapporter ofta svåröverskådliga och krångliga att ta till sig som rådfrågande part. På senare tid har rapporterna istället kommit att bli alltmer kortfattade där endast avvikelser från vad en köpare normalt sett hade väntat sig

---

⁶⁸ Sevenius (2013) s. 54.

⁶⁹ Sevenius (2013) s. 54 ff.

⁷⁰ Sevenius (2011) s. 250 ff och 265.

presenteras, så kallade ”exceptions only”-rapporter. En rapport består vanligtvis av tre delar, en introduktionsdel, en rapportdel och en del med bilagor. Det är av vikt att rådgivaren i det inledande stycket i rapporten tydligt beskriver vad denne har och inte har undersökt. I introduktionen brukar även advokatbyråer ha med någon form av ansvarsbegränsning. Uppdragsavtalet mellan byrå och klient påverkar också rapportens omfattning och format.⁷¹

2.6 Due diligence i praktiken

2.6.1 Svensk skiljedom om due diligence

Den 22 december 2010 meddelades en skiljedom i ett skiljeförfarande mellan ProfilGruppen AB (PG) och KPMG Bohlins AB (KPMG). Domen blev offentlig sedan den klandrats hos Svea hovrätt där den sedan upphävdes på grund av att en av skiljemännen ansågs obehörig.⁷² De resonemang som framgår av skiljedomen är ändå av intresse eftersom praxis på området är sparsamt. Domen ger en grundförståelse för den problematik som kan uppstå vid ett due diligence-uppdrag och hur man bör bedöma, och i vissa fall jämföra, ansvarsbegränsningar. Dessa delar kommer jag att återkomma till senare i uppsatsen.⁷³

I detta fall var det KPMG som fått i uppdrag av PG att göra en finansiell due diligence av ett målbolag som PG avsåg att förvärva. I ersättning fick KPMG drygt 400 000 kronor och de begränsade sig genom uppdragsavtalet till ett skadeståndsansvar om högst det dubbla (cirka 800 000 kronor) för eventuella skador. KPMG utförde due diligence-arbetet av målbolaget och lämnade i augusti 2006 över rapporten till PG. PG valde därefter att genomföra förvärvet och köpte då 18 procent av aktierna i målbolaget till ett värde av 1 700 000 euro. Ett år senare såldes samma andel för 1 euro vilket innebar en rejäl förlust för PG. Anledningen var att ett borgensåtagande för ett utländskt dotterbolag inte hade identifierats under due diligence-arbetet. PG hävdade följaktligen att KPMG brustit i sin undersökning och yrkade på ersättning om 1 699 999 euro samt att arvodet jämte ränta skulle återgå. KPMG bestred ansvar och pekade ytterst på ansvarsbegränsningsklausulen i uppdragsavtalet. De menade att uppdraget inte hade omfattat att granska det utländska dotterbolaget.⁷⁴ Av skiljedomen kan fyra aspekter urskiljas som är särskilt viktiga att lyfta fram.

---

⁷¹ Svernlöv (2004).

⁷² Svea hovrätt T 1085-11.

⁷³ Se särskilt avsnitt 5.2.1 och 5.2.3.

⁷⁴ Blomkvist (2011/12) och Ramberg (2010/11).

- *Omfattningen av den finansiella due diligencen*
 Det första som prövades var om KPMG borde ha vidtagit en mer noggrann undersökning av målbolaget och på så sätt borde ha fått kännedom om borgensåtagandet som förelåg. Skiljenämnden menade att uppdragsbrevet är utgångspunkten när man ska fastställa uppdragets omfattning. Eftersom syftet med slutrapporten från due diligence-arbetet är att ge beslutsunderlag till uppdragsgivaren kan den som utför due diligencen inte förutsätta att uppdragsgivaren har några förkunskaper om målbolaget. Den som utfört due diligencen ska därför på ett tydligt och pedagogiskt sätt beskriva de risker som framkommit, i synnerhet för att förvärvsbeslutet ska kunna bli så välgrundat som möjligt. Vanligtvis kan därför inte med framgång hävdas att ansvaret är begränsat till slutrapporten. Den finansiella due diligence som gjorts ansågs därför vara bristfällig och KPMG hade på så vis begått ett avtalsbrott.
- *Kausalitet mellan rådgivning och investering*
 KPMG bestred skadeståndsansvar med hänvisning till att kausalitet inte förelåg mellan den vårdslösa rådgivningen och förvärvsbeslutet. Skiljenämnden konstaterade att en konsult ska ersätta eventuell skada som beror på konsultens avtalsbrott. Även om det bara handlat om information och inte rådgivning kan konsulten vara skadeståndsskyldig. KPMG hade i uppdrag att förse PG med informationsunderlag för att PG sedan skulle kunna ta ett beslut angående förvärvet. Eftersom det konstaterats av skiljenämnden att KPMG brustit i sitt uppdrag fanns det inte heller tillräcklig information för att fatta ett välgrundat beslut. Den risk som PG därför inte varit medveten om realiserades och förvärvet misslyckades. Enligt Ramberg lutade sig skiljenämnden mot en presumtion.⁷⁵

”När konsulten lämnat ett vårdslöst råd och uppdragsgivaren fattat ett beslut på grundval av rådet, så presumeras att uppdragsgivaren inte skulle ha fattat beslutet om konsulten gett ett adekvat råd.”⁷⁶

Skiljenämnden framhöll att PG aldrig hade förvärvat målbolaget om KPMG upplyst om den eventuella risken. Att PG var medveten om målbolagets svaga ekonomi ledde inte till att KPMG:s skadeståndsskyldighet skulle begränsas. Skiljenämnden ansåg därför att kausalitet förelåg mellan rådgivningen och skadan som uppstått. All information som är av betydelse för att kunna göra en adekvat utvärdering av riskerna ska finnas med i slutrapporten vilket inte var

---

⁷⁵ Ramberg (2010/11) s. 921.

⁷⁶ Ibid.

fallet. Det ska ske även om vissa omständigheter är kända för personer i köparbolaget.

- *Passivitet, lojalitet och reklamation*

KPMG invände med att det dröjt för lång tid innan skadeståndsanspråket riktats mot dem och att rätten därför gått förlorad. PG hade avvaktat med att framföra anspråket mot KPMG i nio månader från att uppdraget slutfördes, fyra månader efter att problemet uppenbarats sig och en månad från det att PG insåg att de hade ett anspråk mot KPMG. Skiljenämnden framhöll att det inte finns någon generell icke-lagfäst reklamationsprincip i kommersiella avtalsförhållanden. Bedömningen ska istället göras utifrån allmänna rättsprinciper, en intresseavvägning och de ändamålsskäl som gör sig gällande. Att PG i detta fall skulle förlorat sin påföljdsrätt på grund av för lång tids passivitet skulle vara orimligt då det inte förflutit någon längre tid.

Skiljenämnden prövade sedan om det fanns en lojalitetsplikt som medförde att underrättelse borde ha skett tidigare än vad som var fallet. I den prövningen vägdes följande tre moment in: (i) betydelsen av en upplysning för gäldenären, (ii) hur tung uppoffring det skulle vara för borgenären att upplysa och (iii) om upplysningen framstod som närliggande och naturlig för en normalt kringsynt och omtänksam person. Det konstaterades att det inte hade förelegat en sådan plikt i detta fall. PG ansågs inte ha förlorat rätten till ersättning eller ha ådragit sig någon annan påföljd på grund av bristande eller för sen underrättelse till KPMG.

- *Åsidosättande och jämkning av beloppsbegränsningen*

I skiljedomen beslutades att beloppsbegränsningen skulle åsidosättas. Den var enligt skiljenämnden, efter en bedömning, att anse som orimlig med hänsyn till att det inte fanns ett befogat behov från KPMG:s sida av att begränsa sitt ansvar på det sätt som gjorts. KPMG hade haft möjlighet att tydliggöra de förutsättningar och inskränkningar som gällde för uppdraget. Det blev även en obalans mellan parterna där kraven på att KPMG utförde sitt uppdrag korrekt urholkats. Avslutningsvis togs även KPMG:s ansvarsförsäkring in i bedömningen och beloppsbegränsningen framstod då inte alls som motiverad med tanke på den skyddsnivå som normalt sett gällde. Skiljenämnden ansåg även att det fanns skäl för att jämka beloppsbegränsningen och bedömde slutligen att skadeståndsbeloppet skulle fastställas till 8 000 000 kronor.

2.6.2 Misslyckade företagsförvärv

För att få en förståelse för hur betydelsefullt det är att en due diligence utförs korrekt presenteras nedan ytterligare tre misslyckade företagsförvärv. Dessa tre fall illustrerar tydligt några av de skador som kan uppstå om risker inte uppmärksammas vid en due diligence.

1994 förvärvade Quaker Oats Snapple Beverage Corporation för 1,7 miljarder dollar med ambitionen att göra samma framgångsresa som de tidigare hade gjort med den kända sportdrycken Gatorade. Juristerna som var inblandade i förvärvet missade dock att granska hur distributionen av Snapple såg ut. Det var nämligen ett nätverk av oberoende distributörer som hade långa exklusivitetsavtal med mycket höga marginaler. Distributörerna hade därför inget intresse av att ändra sina avtal. Quaker Oats VD och styrelseordförande fick till följd av förvärvet sparken och Snapple såldes vidare 2 år senare för 300 miljoner dollar. Vissa analytiker benämner förvärvet som ett av de mest misslyckade i historien.⁷⁷

1998 köpte Volkswagen Rolls Royce och Bentley med tillhörande produktionsfaciliteter genom att buda över BMW. Priset för förvärvet hamnade på 917 miljoner pund. I den legala due diligence som utförts hade juristerna dock missat att målbolaget inte ägde Rolls Royce-varumärket. BMW kunde därför köpa varumärket för 78 miljoner dollar från flygmotortillverkaren Rolls Royce som var varumärkesinnehavaren.⁷⁸

Ett annat misslyckat förvärv skedde samma år, 1998, när Schibsted förvärvade Svenska Dagbladet (SvD). Den anlidade advokatbyrån förbisåg då en så kallad change of control-klausul (en klausul om äganderättsövergång) som fanns i aktieägaravtalet mellan SvD och DN. När förvärvet var genomfört återopade DN klausulen och kunde på så sätt ta över SvD:s aktier i distributionsföretaget Pressens Morgontjänst. Det fick till följd att Schibsted förlorade ägande till ett värde av ungefär 200 miljoner kronor.⁷⁹

---

⁷⁷ Bruner och Levitt (2009) s. 228–245 och Feder (1997).

⁷⁸ Åkerman (2016).

⁷⁹ Rislund (2007).

3 Artificiell intelligens

3.1 Inledning

AI är i sig inte något nytt fenomen utan forskning på området har pågått sedan 1950-talet. Begreppet AI myntades av John McCarthy och principerna sägs ha formats genom Dartmouth Summer Research Project 1956 där McCarthy deltog.⁸⁰

AI bedöms av de flesta experter att utvecklas till något som på sikt kommer att stödja och förstärka mänsklig kompetens och förmåga. På så sätt kommer AI hjälpa människor att utföra uppgifter bättre och effektivare än idag. Det ger större möjligheter för människor att arbeta relationsbyggande och med kreativa arbetsuppgifter samtidigt som kvaliteten och effektiviteten i rutinarbete kan upprätthållas.⁸¹ Det är tack vare AI som maskiner nu kan utföra kognitiva uppgifter och därigenom vara mer betydelsefulla än de maskiner som endast kan utföra fysiska uppgifter.⁸²

AI finns på olika nivåer där artificiell *superintelligens* är den typ som skulle kunna bli smartare än de bästa mänskliga experterna på ett eller flera områden. Det kan handla om vetenskap, socialt beteende, allmänkunskap, kreativitet et cetera. Till artificiell *generell intelligens* räknas de maskiner som kan användas för att lösa alla problem som en människa kan ställas inför. Artificiell *smal intelligens* är den maskinintelligens som endast är avsedd att kunna utföra en specifik uppgift.⁸³ I denna uppsats är det artificiell *smal intelligens* som är i fokus eftersom det är den formen av intelligens som kan användas för att utföra due diligence-arbete.

3.2 Digitalisering i samhället

Klaus Schwab⁸⁴ har benämnt perioden vi lever i som *den Fjärde Industriella Revolutionen*. Tiden kännetecknas av ett teknologiskt skifte som aldrig tidigare skådats och som kommer att förändra synen på hela samhället inkluderat ekonomin, företagande och hur vi ser på människan. Han är övertygad om att vi är i början av en revolution som fundamentalt kommer att ändra hela vårt sätt att leva.⁸⁵ Det som framför allt sker är en sammanslagning av teknologier och system: digitala, fysiska och biologiska.

---

⁸⁰ Vinnova (2018) s. 28.

⁸¹ Ibid. s. 30.

⁸² Brynjolfsson och McAfee (2015) s. 108.

⁸³ SKL (2017) s. 5 och Sandström (2017) s. 14.

⁸⁴ World Economic Forums grundare och ordförande.

⁸⁵ World Economic Forum.

Människans naturliga gränser utvidgas när flera tekniska fenomen kan samverka och utvecklas tillsammans.⁸⁶

Ett övergripande mål som regeringen arbetar efter är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Strategin för att nå detta mål bygger på fem delmål om digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital ledning och digital infrastruktur.⁸⁷ Under de senaste två åren har flera statliga utredningar gällande digitalisering i samhället överlämnats till regeringen. Detta har skett till följd av att den fjärde industriella revolutionen tar plats. Digitaliseringsrättsutredningen utredde i SOU 2018:25 hur juridiken och lagstiftningen måste förändras för att inte stå i vägen för digitaliseringen. För att utnyttja AI:s fulla potential menar utredningen att fokus måste ligga på åtgärder som kan förbättra de rättsliga förutsättningar för att använda tekniken eftersom både möjligheterna och utmaningarna är så pass stora.⁸⁸ Även en expertgrupp för digitala investeringar som hade till syfte att ge stöd och råd till 20 svenska myndigheter har överlämnat ett betänkande.⁸⁹ Myndigheterna som omfattades av betänkandet står för hälften av statens samlade IT-kostnader. De utmaningar som identifierades handlade framför allt om att digital verksamhetsutveckling av många ses som isolerade IT-projekt och inte som delar i myndigheternas strategiska utveckling.⁹⁰

I en studie som EY utfört på uppdrag av Microsoft kan följande citat läsas:

”Sweden is a great example of how AI is enabling companies and leaders to make better business decisions. 30 percent of Swedish companies in the study view AI as the highest priority in their own digital transformations. AI is becoming more relevant to companies than ever before, and integration of AI into the DNA of all companies – beyond the IT department – will ensure that everyone can benefit from the transformative power of AI.”⁹¹

Undersökningen visar på en medvetenhet hos svenska företag och en vilja hos dessa att följa utvecklingen på digitaliseringsområdet. Det finns en övertygelse om AI:s potential inom alla verksamhetsområden och av studien framgår också att svenska företag prioriterar AI högre än det europeiska genomsnittet.⁹²

---

⁸⁶ Frydinger (2017) s. 6.

⁸⁷ Näringsdepartementet (2017).

⁸⁸ SOU 2018:25 s. 209.

⁸⁹ SOU 2018:72.

⁹⁰ Ibid. s. 23.

⁹¹ Harry Shum, Executive Vice President of Microsoft AI and Research Group i EY (2018) s. 5.

⁹² EY (2018) s. 7.

3.3 Vad är AI?

Det finns ingen fastställd, allmänt vedertagen och entydig definition av vad AI är.⁹³ I Russell och Norvigs verk som presenterats i inledningskapitlet beskrivs fenomenet AI och åtta olika definitioner räknas upp där ingen föredras framför den andra.⁹⁴ AI är ett samlingsbegrepp som innefattar flera digitala teknologier och verktyg som kan användas för att automatisera informationsbehandling och beslutsfattande, något som tidigare förutsatte mänsklig intelligens.⁹⁵ AI i den aktuella kontexten ska förstås som ett verktyg i form av ett datorsystem som kan efterlikna intelligent mänskligt beteende. AI:n ska därför vara självlärande och kunna komma fram till i princip samma resultat som en människa som utfört samma uppgift.

För att kunna testa om ett datorsystem besitter det vi kallar intelligens skapade Alan Turing ett test på 1950-talet. Det benämns *Turingtestet* och går i korthet ut på att testpersoner får kommunicera med ett datorsystem och några fysiska personer genom att ställa frågor och få respons. Ett datorsystem anses intelligent om testpersonen inte kan avgöra ifall det är datorn eller den riktiga personen som svarat på frågorna.⁹⁶ Turing trodde att ett system skulle vara tillräckligt intelligent för att klara testet år 2000 men han hade fel. 2010 hade ett datorsystem ännu inte kunnat lura en sofistikerad domare.⁹⁷ Frankish och Ramsey är av samma uppfattning som Russell och Norvig. De menar också att det inte finns något AI-system som formellt sett klarat Turingtestet.⁹⁸

Från forskningsområdet på AI har flera så kallade kognitiva teknologier växt fram. Gemensamt för dessa är att de kan utföra uppgifter som bara människor tidigare var kapabla att genomföra.⁹⁹ För denna uppsats vidkommande är det framför allt maskininlärning, djupinlärning och språkteknologi som är relevanta. Dessa kommer därför närmare att förklaras nedan.

3.4 Olika typer av AI

3.4.1 Maskininlärning och djupinlärning

Maskininlärning handlar om datorsystem som genom att processa stora mängder data kan lära sig att känna igen mönster. Datorerna programmeras inte för en specifik uppgift utan tränar sig själva genom att analysera data och

---

⁹³ EESK:s yttrande (2017) p. 2.1.

⁹⁴ Russell och Norvig (2014) s. 1.

⁹⁵ Vinnova (2018) s. 28.

⁹⁶ Russell och Norvig (2014) s. 2.

⁹⁷ Ibid. s. 1021.

⁹⁸ Frankish och Ramsey (2014) s. 18.

⁹⁹ Schatsky, Muraskin och Gurumurthy (2014).

på så sätt kan dessa förbättra sin kompetens utan mänsklig inblandning. När ett mönster väl har hittats kan det användas för att göra antaganden och för att formulera regler. Ju mer data som systemet får tillgång till, desto säkrare slutsatser och gissningar kan göras. Maskininlärning går att använda inom många olika områden och potentialen är i princip obegränsad när det kommer till att förbättra och utveckla aktiviteter där stora mängder data genereras.¹⁰⁰ Eftersom systemet behöver ”läras upp” krävs stora resurser i form av tid, personer och datamängder vilket kan vara en nackdel. Risken finns också att minsta lilla fel under upplärningen kan få avgörande konsekvenser då en avvikelser kan vara svår att upptäcka innan systemet har börjat användas.¹⁰¹

Djupinlärning är en form av maskininlärning där neurala nätverk används för att strukturera data. Genom övning och återkoppling förbättrar systemet sig självt och det är följaktligen så AI-system har kommit att bli självlärande och autonoma. Skillnaden från maskininlärning är neuronnäten som till stor del kan liknas vid en mänsklig hjärna.¹⁰² Datan som samlas in transformeras i flera lager, först till representationer och sedan blir datan mer och mer abstrakt i varje lager av nätverket. Det man får ut är komplicerade algoritmer där irrelevant data har sorterats bort och fokus istället ligger på detaljerna.¹⁰³

Vissa beskriver algoritmerna som ”svarta boxar” då det i princip är omöjligt att bena ut hur en algoritm har kommit fram till en viss slutsats. Det är inte så att varje steg i tankegången kan redovisas och det finns därför inte möjlighet att gå tillbaka i kedjan för att se om det blivit något fel. Även här kan jämförelsen göras till den mänskliga hjärnan eftersom processen med att bearbeta information är liknande.¹⁰⁴

3.4.2 Språkteknologi

Språkteknologi, eller natural language processing (NLP) som det ofta benämns, handlar om en dators förmåga att arbeta med naturliga språk i form av text på samma sätt som människor gör. Det kan handla om att generera text som är grammatiskt korrekt och läsbar eller att få fram meningen ur en text. Systemet kan dock inte förstå texten så som människor gör men kan på många olika sätt manipulera den. Exempelvis kan detta ske genom att den identifierar huvudämnen i texter eller identifierar alla platser och personer som omnämns i ett dokument. Med en vanlig textbehandlingsmjukvara som arbetar med att matcha text och hitta mönster skulle detta vara omöjligt.¹⁰⁵

---

¹⁰⁰ Schatsky, Muraskin och Gurumurthy (2014).

¹⁰¹ Sevenius (2017) och SOU 2018:25 s. 212 f.

¹⁰² EESK:s yttrande (2017) p. 2.3.

¹⁰³ Edig (2018).

¹⁰⁴ SOU 2018:25 s. 212.

¹⁰⁵ Schatsky, Muraskin och Gurumurthy (2014).

Språkteknologi ger därför ännu större möjligheter att analysera och bearbeta ostrukturerade textmassor.¹⁰⁶

Latent semantisk analys (LSA) är en metod inom språkteknologi som innebär att man analyserar relationer mellan uppsättningar av dokument och de termer som de innehåller. På så sätt kan en uppsättning begrepp som relaterar till dokumenten och termerna skapas. LSA är ofta en viktig del i juridiska programvaror. Genom att använda LSA lär sig programvaran vilka ord som korrelerar och hittar på så sätt ”ordkluster”, det vill säga ord som brukar förekomma i dokument om de har förekommit i dokumentuppsättningarna. Exempelvis kan LSA användas för att bestämma om två textavsnitt betyder eller handlar om samma sak. LSA kan också vara till hjälp vid avtalsgranskning där man letar efter klausuler som har samma innebörd men där olika ord har använts för att beskriva en specifik situation.¹⁰⁷

Många av de AI-verktyg som finns på marknaden idag är tränade på engelska men kan även ha kunskap inom andra språk. Svenska kan AI-verktygen inte från början utan det är något som advokatbyrån får lära systemet. Det är inte så svårt eftersom NLP är inbyggt i verktygen, men det är tidskrävande. Finns det bara tillräckligt med data tillgängligt så lär sig algoritmen relativt snabbt. Vissa språk kan dock medföra problem, särskilt om språket inte följer en viss logik med strikta grammatiska regler.

3.5 Big data

Big data är ett begrepp som inte heller har en bestämd definition utan kan betyda olika saker för olika personer.¹⁰⁸ En frekvent använd definition av Big data kan dock hämtas från Gartner IT Glossary där det på engelska beskrivs utifrån tre v:n. Stora volymer (volume), hög hastighet (velocity) och/eller stor variation (variety) är det som kännetecknar de informationstillgångar som kräver kostnadseffektiva och innovativa former av informationshantering som ger ökade möjligheter till insyn, beslutsfattande och automatisering.¹⁰⁹ Källorna till all data är varierande och kan bestå i allt från online-transaktioner, beteende på sociala medier, sökningar på Google, e-mail och bilder.¹¹⁰ Dagligen genereras enorma mängder data som kan analyseras för att sedan kunna användas som beslutsunderlag för framtida strategiska val som ett företag kan stå inför. Det centrala med Big data idag är inte hur mycket data någon besitter utan hur den används.¹¹¹ 90 procent av den data

---

¹⁰⁶ Sevenius (2017).

¹⁰⁷ Remus och Levy (2016) s. 10 f.

¹⁰⁸ Liljeström (2016).

¹⁰⁹ Gartner IT Glossary.

¹¹⁰ Tene och Polonetsky (2013) s. 240.

¹¹¹ SAS, Big Data – What it is and why it matters.

som fanns i världen år 2017 hade enligt IBM¹¹² skapats under de två föregående åren.¹¹³

Big data har kommit att bli något värdefullt och något som mer eller mindre ses som kapital i dagens ekonomi.¹¹⁴ Två till v:n har tillkommit de senaste åren, värde (value) och sanningsenlighet (veracity). Värdet hos merparten av tech-bolagen idag är just datan som de kan analysera för att utveckla nya produkter och effektivisera produktionsprocesser.¹¹⁵

3.6 Juridiska uppgifter som kan ersättas av AI

Eftersom tekniken går att anpassa kan AI användas inom många olika branscher och till varierande uppgifter. Det finns flera moment i en due diligence-process som kan brytas ut och göras mer eller mindre separata. Det finns helt enkelt olika nivåer där AI kan vara till hjälp. En del kan vara att bara söka igenom dokument och leta efter en viss typ av klausuler medan en annan kan vara att granska specifika regelefterlevnads- och policydokument så att de går i linje med lagar och bestämmelser om hur de bör vara utformade. AI kan också användas för mer avancerad korrekturläsning. Det behöver således inte vara så komplext som att AI används för att utföra en hel due diligence-process med alltifrån identifiering av risker till att ge råd i den specifika transaktionen.

3.7 AI-verktyg för due diligence-processen

3.7.1 Allmän utgångspunkt

Syftet med denna avslutande del av kapitel tre är att koppla ihop kapitel två om due diligence med de nyss nämnda delarna som berör AI. AI-verktyg som kan användas för att utföra due diligence-arbete testas i dagsläget av flera stora affärsjuridiska byråer i Sverige och det ser ut som att det inom ett par år kommer att vara en integrerad del i verksamheterna.¹¹⁶

I ett nyligen utfört test utklassade ett AI-verktyg jurister i avtalsgranskning. Testet genomfördes av AI-plattformen LawGeex i samarbete med professorer från amerikanska toppuniversitet. 20 jurister specialiserade på avtalsrätt fick tävla mot AI:n genom att granska fem sekretessavtal under maximalt fyra timmar och målet var att hitta 30 juridiska problem. AI:n var inte bara mer

---

¹¹² IBM står för International Business Machines Corporation som är ett amerikanskt multinationellt IT-företag.

¹¹³ IBM (2017) s. 3.

¹¹⁴ Tene och Polonetsky (2013) s. 241.

¹¹⁵ Oracle, What is Big Data?.

¹¹⁶ Cederquist (2017), Röttorp (2017) och Björk (2017).

träffsäker än juristerna utan även snabbare. 26 sekunder tog det för AI:n att hitta 95 procent av fallgroparna medan det i genomsnitt tog 92 minuter för juristerna där en träffsäkerhet på i genomsnitt 85 procent uppnåddes. En slutsats som kunde dras av resultatet var att AI är ett mycket värdefullt verktyg, framför allt för att effektivisera granskningsarbete genom att flagga för riskfyllda klausuler. Professorerna var dock eniga om att AI inte i framtiden kommer att ersätta juristers arbete fullt ut.¹¹⁷

3.7.2 Leverantörer av AI-verktyg

På marknaden finns ett antal olika leverantörer av AI-verktyg som kan användas för att utföra due diligence-arbete. Jan Dernestam, Managing Partner (MP) på Mannheimer Swartling meddelade 2017 att de testat två olika AI-verktyg. Den ena programvaran levererades av Luminance (som också den internationella byrån Slaughter and May använt sig av) och den andra levererades av Kira Systems (som bland annat DLA Piper och Clifford Chance använt).¹¹⁸ Andra stora leverantörer är eBrevia och LawGeex.¹¹⁹ Gemensamt för dessa verktyg är att de använder sig av maskininlärning och NLP för att analysera stora mängder text från olika typer av data.¹²⁰ Maria-Pia Hope, MP på Vinge har också gått ut med information om att Vinge, åtminstone 2017, var på teststadiet. Hon menade dock att sett till tidigare erfarenheter, exempelvis från Norge, är steget från teststadiet till skarp användning mot klient ganska stort.¹²¹

3.7.3 Begränsningar i AI-verktygen

Dokumentgranskning i en due diligence-process kan sägas innefatta två delar. Den ena delen består av en strukturerad komponent där syftet är att hitta, och om möjligt även analysera klausuler som kan påverka förvärvet. Den andra delen är av mer ostrukturerad karaktär där syftet är att leta efter oväntade eller överraskande avvikelser i dokumentuppsättningar. Den strukturerade komponenten bygger på att mönster och samband kan identifieras och det är därför till den delen som ett AI-verktyg passar bra. Av vikt är att verktygen kan "läras upp" genom att stora volymer av liknande dokument kan scannas igenom. För den ostrukturerade delen stöter AI-verktygen på begränsningar. Detta eftersom det inte finns några gamla mönster som datorsystemet kan bygga sin granskning på. Det kan till exempel handla om att det i dokumenten finns en avtalsrättslig relation som bryter mot någon lag. Då den informationen är oförutsedd är det svårare för AI-verktyget att identifiera den

---

¹¹⁷ Chin (2018).

¹¹⁸ Advokaten (2017) s. 39 f.

¹¹⁹ Se Artificial lawyer, AI and legal automation news + views för fler leverantörer.

¹²⁰ Artificial lawyer, AI and legal automation news + views.

¹²¹ Advokaten (2017) s. 39.

eventuella risken.¹²² Ungefär 80 procent av all företagsintern data är ostrukturerad enligt Jay Leib som tidigare var teknisk direktör på Kira Systems.¹²³ Till denna del behövs alltså fortfarande mänsklig inblandning i form av den mer komplexa hjärnan som kan dra slutsatser från begränsad information genom att titta på den aktuella kontexten, göra analogier och använda sunt förnuft.¹²⁴

Andra begränsningar i AI-verktygen är att de inte besitter vad som brukar kallas emotionell intelligens. Stora delar av juristyrket handlar om att kommunicera med och ge råd till klienter, något som är svårt att automatisera eftersom det krävs just emotionell intelligens och mänsklig interaktion. Klienterna vill inte bara få presenterat statistiska sannolikheter för olika scenarion utan de vill få konkreta råd på hur de bör handla i en specifik situation. Eftersom alla transaktioner är unika finns det alltid nya omständigheter att ta hänsyn till.¹²⁵

---

¹²² Remus och Levy (2016) s. 20 ff.

¹²³ Sandström (2017) s. 43.

¹²⁴ Remus och Levy (2016) s. 20 ff.

¹²⁵ Ibid. s. 31 ff.

4 Due diligence-processens avtalsrättsliga relationer

4.1 Inledning

Med anledning av att det uppstår två tydliga avtalsrättsliga relationer när AI används för att effektivisera due diligence-processen är syftet med detta kapitel att utreda dessa. Den första delen av detta kapitel syftar därför till att ge en grundläggande förståelse för den del av avtalsrätten som i dessa relationer spelar en betydande roll. Fokus kommer följaktligen att ligga på standardavtal och friskrivningsklausuler i sådana avtal. Därefter kommer relationen mellan advokatbyrå och klient att utredas, först med utgångspunkt i rådgivningsansvar och sedan med utgångspunkt i de allmänna villkor som gäller parterna emellan. Slutligen kommer relationen mellan advokatbyrå och AI-leverantör att undersökas där fokus ligger på upplärning av AI-verktyg och de användarvillkor som vid användning av verktygen blir tillämpliga.

4.2 Allmänt om standardavtal

Som namnet antyder är standardavtal en benämning på i det typiska fallet standardiserade villkor som samlats i ett standardformulär. De är generellt sett omfattande till sitt innehåll och benämns ofta som allmänna avtalsvillkor, allmänna leveransbestämmelser eller liknande. För standardavtalsrätten finns ingen specifik lagstiftning. Det går därför inte att hitta några bestämmelser om exempelvis standardavtals införlivande med enskilda avtal och dess tolkning i kommersiella förhållanden. Generalklausulen i 36 § AvtL kan dock bli tillämplig om oskäligen avtalsvillkor har inkorporerats i standardavtal.¹²⁶ Standardavtal behöver inte alltid ha formen av formulär utan även ett färre antal standardiserade klausuler kan räknas som ett standardavtal. Det utmärkande draget är att avtalsförhållandet bygger på att en del av bestämmelserna som gäller mellan parterna redan på förhand är formulerade. Det har således inte förekommit någon individuell förhandling utan de är så kallade standardvillkor eller standardklausuler.¹²⁷ Det är ofta så att den starkare parten inte vill frångå de standardiserade villkoren och byta ut dessa mot individuellt förhandlade villkor. Den svagare parten har då bara två alternativ, antingen acceptera villkoren så som de ser ut eller avböja från att ingå avtal.¹²⁸

---

¹²⁶ Bernitz (2018) s. 17.

¹²⁷ Ibid. s. 18.

¹²⁸ Ibid. s. 19.

4.3 Friskrivningsklausuler

4.3.1 Allmänt om friskrivningsklausuler

De tydligaste syftena med standardavtal är att precisera ett rättsläge, rationalisera avtalsförhållanden och fördela risker mellan parter i förhållande till dispositiv rätt. Med hänvisning till det sistnämnda syftet som ofta är det mest primära spelar friskrivningsklausuler en viktig roll. Friskrivningsklausuler är klausuler genom vilka en av parterna friskriver sig från eller begränsar sitt ansvar i förhållande till vad som annars hade gällt för parten ifråga enligt dispositiv rätt. Det kan vara genom att införa skadeståndsbegränsningar eller genom att helt friskriva sig från ansvar för vissa situationer.¹²⁹ Friskrivningsklausuler brukar därför också betecknas som ”tyngande villkor” eftersom de får till följd att ena parten hamnar i ett väsentligt sämre läge än vad som annars skulle ha gällt.¹³⁰ En huvudregel som utkristalliserats i praxis och doktrin är att ”särskilt tyngande standardvillkor blir en del av det enskilda avtalet endast om villkoret har bringats till motpartens kännedom eller motparten annars har känt till eller bort känna till villkoret”.¹³¹

4.3.2 Tolkning av friskrivningsklausuler

Den part som friskriver sig får det lättare att bedöma de eventuella ekonomiska risker som avtalet kan medföra, men det kan bli mycket betungande för motparten.¹³² En gällande princip i både svensk och internationell praxis är att ”friskrivningsklausuler och liknande tyngande klausuler i ensidigt upprättade standardavtal tolkas restriktivt och mot avfattaren”.¹³³ Grundregeln gäller även för avtal som har förhandlats individuellt. I praktiken är det klausuler med långtgående friskrivningar från skadeståndsansvar och/eller andra påföljdsbegränsningar som träffas av huvudprincipen. Motiven till denna tolkningsprincip ligger i klausulernas art som gör det rimligt att oklarheter påverkar den part som ställt upp villkoret negativt. Har en av parterna allmänt friskrivit sig från riktigheten av lämnade uppgifter men samtidigt lämnat preciserade uppgifter om exempelvis en vara eller tjänst gäller principen att ”en allmän friskrivning från ansvar för fel inte anses ha någon verkan mot positiva uppgifter”.¹³⁴ Säljaren kommer i det fallet bli ansvarig för de preciserade uppgifterna och friskrivningen kommer att bli utan verkan.¹³⁵

---

¹²⁹ Bernitz (2018) s. 23 ff.

¹³⁰ Bernitz (2018) s. 70 f och Lehrberg (2009) s. 183.

¹³¹ Bernitz (2018) s. 71 och Lehrberg (2009) s. 70.

¹³² Bernitz (2018) s. 112.

¹³³ Ibid. s. 113.

¹³⁴ Ibid.

¹³⁵ Ibid.

När tolkning ska ske av friskrivningsklausuler bör det dock finnas visst handlingsutrymme. Hänsyn bör särskilt tas i förhållande till maktbalansen mellan parterna och deras åtaganden. Vidare kan ett mycket långtgående skadeståndsansvar enligt dispositiv rätt vara besvärligt, speciellt när parterna är av samma slag.¹³⁶

I vissa fall har domstolar helt tolkat bort synnerligen långtgående friskrivningsklausuler. Det har lett till tolkningar som i princip stått i strid med avtalens lydelse. Rättsordningens stöd finns således inte för vissa typer av friskrivningar.¹³⁷

4.3.3 Friskrivning från grov vårdslöshet

I svensk rätt är den allmänna uppfattningen att det inte bör vara möjligt att friskriva sig från ansvar för skada som vållats uppsåtligt av avtalsparten själv.¹³⁸ Den allmänna uppfattningen om friskrivning från grov vårdslöshet, däremot, är mindre tydlig. Begreppet grov vårdslöshet har inte en entydig definition och kan tolkas olika beroende på situationen.¹³⁹ Enligt HD ska begreppet förstås som en kvalificerad avvikelse från normal aktsamhet. I de flesta sådana situationer har det funnits ett medvetet risktagande.¹⁴⁰ Man är i doktrin inte helt enig om friskrivningar från grov vårdslöshet och uppsåt kan godtas.¹⁴¹ Ramberg och Ramberg menar att det kan finnas gånger då friskrivningar bör upprätthållas för att parterna fördelat risken för skada till den part som specifikt försäkrat sig mot skadan.¹⁴² Ett av skälen till att man inte godtagit friskrivningar från grov vårdslöshet har varit att friskrivningar kan ha en negativ påverkan på partens aktsamhet.¹⁴³ I en konsumenträttslig tvist från 2017 frångick HD sina tidigare principer. Den uttryckte istället att frågan om tillåtligheten av omfattande ansvarsbegränsningar inte bör dras mellan friskrivning för grov respektive vanlig vårdslöshet. Däremot ska det ske på grundval av en nyanserad helhetsbedömning med utgångspunkt i generalklausulen för oskäligen avtalsvillkor i 36 § AvtL.¹⁴⁴

---

¹³⁶ Bernitz (2018) s. 114.

¹³⁷ Ibid.

¹³⁸ Adlercreutz (2001) s. 103.

¹³⁹ Ramberg och Ramberg (2016) s. 258.

¹⁴⁰ Bernitz (2018) s. 115.

¹⁴¹ Bernitz (2018) s. 116 och 219, Ramberg och Ramberg (2016) s. 257 och Bengtsson, Ullman och Unger (2013) s. 135 ff.

¹⁴² Ramberg och Ramberg (2016) s. 257.

¹⁴³ Bernitz (2018) s. 116.

¹⁴⁴ NJA 2017 s. 113.

4.4 Relationen mellan advokatbyrå och klient

4.4.1 Allmän utgångspunkt

Ser man till ansvarsfördelningen mellan advokatbyrå och klient är det mest troligt att ansvaret för slutresultatet kommer att vila på den byrå som åtagit sig att utföra due diligence-arbetet, oaktat vilka verktyg de använder. Anna Orlander som är partner på Baker McKenzie menar att AI-verktygen inte är substitut för jurister utan att AI ska ses som ett hjälpmedel. Allt som AI-verktyget tar fram måste kontrolleras av en människa. Hon ser det därför som en självklarhet att byrån fortsatt är ansvarig, även för den del som tagits fram av AI-verktyget.¹⁴⁵ Även Jesper Schönbeck, delägare på Vinge, menar att byrån kommer vara ytterst ansvarig för de resultat som levereras till klienten oavsett om AI har använts eller inte.¹⁴⁶ Paula Röttorp, MP på Hannes Snellman, anser det inte vara lika självklart. Hon framhåller att det är en avtalsrättslig fråga mellan å ena sidan klient och byrå och å andra sidan byrå och AI-leverantör. Vidare påpekar hon att man som jurist endast bör använda sådana verktyg som man själv kan gå i god för om det inte är ett specifikt verktyg som klienten önskar att man ska använda.¹⁴⁷

Vad gäller affärsjuridiska byråers klienter kan de se olika ut och ha mycket skiftande karaktär. Det finns därför ingen mall på hur den vanliga klienten ser ut som vänder sig till byråerna för rådgivning. Det innebär att alla klienter inte är lika insatta i hur det arbetsmässigt fungerar på en advokatbyrå eller vilka förväntningar de kan ha på juristerna de anlitar. Klienternas juridiska kompetens och insikt i transaktionsprocessen kan variera oerhört mycket vilket gör att de kan känna sig trygga i olika utsträckning. En klient som har ett mindre familjeföretag och som för första gången vänder sig till en advokatbyrå kanske vill vara insatt i alla steg i processen och veta vad som händer hela tiden medan en större klient som gör flera transaktioner i veckan kanske lämnar över det mesta av ansvaret på advokatbyrån att genomföra processen.

4.4.2 Rådgivningsansvar

Det finns inget lagstadgat rådgivningsansvar för jurister och advokater.¹⁴⁸ Principer har dock utvecklats i praxis för när bristande råd kan utlösa skadeståndsansvar för uppkomna skador som åsamkats en klient. För att

---

¹⁴⁵ Orlander (2018).

¹⁴⁶ Schönbeck (2017).

¹⁴⁷ Röttorp (2017).

¹⁴⁸ Korling (2010) s. 225.

rådgivningsansvar ska aktualiseras vid felaktiga eller dåliga råd har fem huvudkriterier lyfts fram i litteraturen¹⁴⁹:

1. Det ska vara ett råd som lämnats och inte bara information.
2. Det ska finnas ett avtal mellan rådgivaren och mottagaren av rådet.
3. Mottagaren ska ha lidit en skada.
4. Skadan ska ha orsakats av rådet.
5. Lämnandet av rådet ska ha varit vårdslöst.

Skadestånd för ett felaktigt eller dåligt råd kan i princip behandlas med de begränsningar som gäller för inomkontraktuella skadestånd utan särskild avtalsreglering. Ersättningsgrunden beskrivs därför som ett ansvar för culpa in contractu¹⁵⁰. Detta eftersom det i botten finns ett avtalsförhållande mellan rådfrågaren och rådgivaren.¹⁵¹

Jan Kleineman menar att rådgivningsansvaret normalt sett bör förutsätta att rådgivaren gjort sig skyldig till ett vårdslöst beteende. Han menar vidare att det måste betraktas som ovanligt att en professionell rådgivare garanterar innehållet i sina råd.¹⁵² Eftersom en advokat sällan åtar sig att uppnå ett visst resultat bär advokaten inte heller i allmänhet något resultatansvar.¹⁵³ Kleineman har delat upp vårdslöshetsbedömningen i två steg. Dessa ska särskilt uppmärksammas nedan.

- *Pedagogisk plikt*

Kleineman talar till en början om ”den pedagogiska plikten”. Den innebär att en rådgivare måste ha en viss förmåga att kunna förklara problem för den rådfrågande på ett sätt så att denne kan ta till sig informationen på ett begripligt sätt. Rådgivaren ska därför besitta vissa egenskaper som underlättar för detta genom att kunna analysera den rådfrågande och avgöra vilken information denne kan tillgodogöra sig. Kleineman menar att man som rådgivare bör ha en slags pedagogisk inlevelseförmåga.¹⁵⁴

- *Metodansvar*

För att kunna fastställa om en rådgivare av det professionella slaget har handlat på ett sätt som kan medföra skadestånd måste det först fastställas att rådgivaren har åsidosatt en norm och att åsidosättandet kan betraktas som vårdslöst. Det komplexa är det första i

---

¹⁴⁹ Ingvarsson (2002/03) s. 561 f.

¹⁵⁰ Oaktighet inom avtal.

¹⁵¹ Ingvarsson (2002/03) s. 563 och Bengtsson, Ullman och Unger (2013) s. 53 f.

¹⁵² Kleineman (1998) s. 187.

¹⁵³ Heuman (1987) s. 25.

¹⁵⁴ Kleineman (1998) s. 188. Se även NJA 1994 s. 532, NJA 1994 s. 598 och NJA 1997 s. 65.

bedömningen, det vill säga att veta vilken norm som man ska utgå ifrån. Kleineman menar att man som utgångspunkt bör titta på metodansvaret. För många professioner finns det yrkesprinciper att utgå ifrån och för just advokater finns VRGA.¹⁵⁵ Enligt Sven Unger kan även åttonde kapitlet i rättegångsbalken (1942:740), RB, användas för att hitta den norm eller den nivån som vårdslöshetsbedömningen bör utgå ifrån. Han menar att både RB och VRGA är instrument som inte bara innehåller etiska regler utan att dessa även ska användas som vägledning vid det juridiska hantverket.¹⁵⁶

4.4.3 Rådgivningsansvar när AI används under due diligence-processen

Utifrån ovanstående kriterier för rådgivningsansvar utreddes i det inledningsvis nämnda examensarbetet hur ansvaret påverkas för den advokat som utför due diligence-arbete med hjälp av AI.¹⁵⁷ Matilda Magnusson kom där fram till att det troligen är för advokaten som rådgivningsansvar kan aktualiseras om något förbises under due diligence-arbetet där AI har använts. Att det sedan måste föreligga adekvat kausalitet mellan rådgivning och skada är något som måste utredas i varje enskilt fall. Är det så att AI har använts för att identifiera en viss typ av klausuler och en sådan har lämnats obeaktad och därigenom lett till ekonomisk skada för klienten bör kravet på adekvat kausalitet vara uppfyllt. Rådgivaren måste också ha agerat oaktsamt. Eftersom rådgivningsansvar bygger på tillitsprincipen har det betydelse för bedömningen om oaktsamhet vad klienten hade kunnat förvänta sig från advokaten. Att traditionella arbetsmetoder används för due diligence-arbetet är troligen något som klienten med fog förväntar sig och AI anses sannolikt inte ännu vara en sådan. Vid bedömningen måste också eventuella försiktighetsåtgärder som vidtagits beaktas. Trots att AI ännu inte är en vanligt accepterad arbetsmetod kan det vara så att det inte anses oaktsamt att använda AI om stor försiktighet har vidtagits.¹⁵⁸

Jag håller till stor del med om den analys som gjorts av hur rådgivningsansvar kan aktualiseras när AI används som ett internt hjälpmedel. Att AI för närvarande inte är ett allmänt accepterat verktyg och att oaktsamhetsbedömningen mer eller mindre avgörs på vilka eventuella försiktighetsåtgärder som vidtagits medför dock en stor osäkerhet. Eftersom AI implementeras i de flesta verksamheter, både statliga och privatägda, tror jag att AI inom en snar framtid inte kommer att vara något främmande utan

---

¹⁵⁵ Kleineman (1998) s. 189 och VRGA. Se även NJA 1957 s. 621, NJA 1981 s. 1091 och NJA 1987 s. 692.

¹⁵⁶ Bengtsson, Ullman och Unger (2013) s. 53 f.

¹⁵⁷ Magnusson (2018) och Svernlöv och Magnusson (2018).

¹⁵⁸ Magnusson (2018) s. 49 f.

snarare något som alla tar för givet. På samma sätt som internet och e-mail idag är självklara hjälpmedel kommer klienter förvänta sig och/eller räkna med att AI används och att det är en beprövad och integrerad del av due diligence-arbetet. När den tidpunkten nås kan klienten inte med bäring argumentera för att AI inte är en traditionell arbetsmetod. Klienter kommer också kräva att tillräckliga försiktighetsåtgärder vidtas vid användningen. Sker en sådan utveckling kan det innebära att klienten inte har lika stor möjlighet att visa att advokaten brustit i sitt rådgivningsansvar. AI har i flera tester presterat bättre än jurister, vilket bland annat presenterats under avsnitt 3.7.1. Förbiser ett AI-verktyg information som är av rättslig relevans är det också troligt att en människa, med ännu större sannolikhet, hade missat informationen. Klientens möjlighet att kräva ersättning för skada denne åsamkats av att AI har använts i due diligence-arbetet och som grundar sig på rådgivningsansvar kommer därför enligt min uppfattning att bli mycket begränsad. Slutsatsen bygger till viss del på problematiken att algoritmerna är svåra att tränga in i. Det saknas en transparens som leder till att kausalitetsbedömningen blir ännu svårare att utföra eftersom det inte finns några tydliga steg i tankegången att falla tillbaka på. Komplexiteten i algoritmerna gör att det blir svårt att hitta var det har gått snett och därför är min bedömning att det kommer att vara betydligt svårare att påvisa ett samband mellan råd och skada.¹⁵⁹

4.4.4 Allmänna villkor

I princip alla advokatbyråer använder sig av allmänna villkor som gäller för samtliga tjänster de erbjuder. Vad som är viktigt att notera är att dessa är standardskrivningar och att individuellt förhandlade villkor kan förekomma. Av den undersökning som gjorts har två tydliga kategorier av allmänna villkor visat sig finnas på den svenska marknaden.¹⁶⁰ Till den första kategorin hör de advokatbyråer som inte i sina allmänna villkor skrivit något om AI eller vilka interna arbetsmetoder de kan komma att använda. De advokatbyråer som faller under den andra kategorin upplyser däremot sina klienter i de allmänna villkoren om att elektroniska arbetsverktyg och lösningar såsom AI kan komma att användas för att effektivisera arbetsprocesser. Av över 30 granskade allmänna villkor var det dock endast en byrå som föll in under den andra kategorin, vilket tyder på att normaltillståndet för svensk del är baserat på villkor tillhörande den första kategorin.

Klienten uppmanas att meddela den byrå som tillämpar allmänna villkor enligt den andra kategorin i de fall klienten inte vill att digitala och automatiserade verktyg ska användas. De byråer som faller under den första

---

¹⁵⁹ Egen analys.

¹⁶⁰ Se bilaga A.

kategorin upplyser endast om att e-post och internet kan komma att användas även om dessa hjälpmedel kan innebära risker ur sekretess- och säkerhetssynpunkt. Med utgångspunkt i den analys som Magnusson gjort ter det sig inte särskilt säkert för de advokatbyråer som inte i sina allmänna villkor flaggar för att AI nyttjas. Det är en del i det pedagogiska ansvar som advokaten har gentemot klienten. De risker och begränsningar som finns i AI-systemen bör presenteras klart och tydligt för klienten vilket med fördel kan göras i introduktionen av due diligence-rapporten om det är så att AI har använts.

I alla för denna uppsats granskade allmänna villkor¹⁶¹ förekommer ansvars- och beloppsbegränsningar som gäller gentemot klienten. Om det är förenligt med god advokatsed att begränsa sitt skadeståndsansvar i förhållande till klienten är något som ofta har diskuterats. Det har framkommit att skadeståndsbegränsningar är tillåtna så länge begränsningarna inte är oskäligen. Sveriges Advokatsamfunds styrelse framhöll 1996 att det framför allt handlar om att beloppet till vilket ansvaret begränsas ska vara rimligt i förhållande till advokatens möjligheter att betala skadestånd (försäkring inräknat), uppdragets natur och klientens ställning i övrigt.¹⁶² De flesta allmänna villkor liknar varandra både i utformning och begränsningar. Vanligast är att advokatbyråerna begränsar sitt skadeståndsansvar för fel, försummelse eller avtalsbrott till 50 miljoner svenska kronor såvida inte agerandet varit uppsåtligt eller grovt vårdslöst. Understiger arvodet till byrån i det aktuella uppdraget en miljon svenska kronor är skadeståndsansvaret istället begränsat till fem miljoner svenska kronor. Advokatbyråerna friskriver sig även från att andra typer av påföljder kan aktualiseras.

Den advokatbyrå som tillämpar allmänna villkor som faller under den andra kategorin har i sina ansvarsbegränsningar uttryckligen friskrivit sig från allt ansvar för skada som kan uppkomma till följd av att elektroniska arbetsverktyg och lösningar har använts. Har klienten inte underrättat byrån att den inte vill att sådana metoder ska användas kan byrån inte hållas ansvarig mer än om det följer av tvingande lag. Frågan är om en sådan friskrivning eliminerar advokatbyråns ansvar. Skrivningen måste även granskas med hjälp av den allmänna avtalsrätten. De byråer som tillhör den första kategorin har liknande ansvarsfriskrivningar när det gäller användningen av e-post och internet.

---

¹⁶¹ Se bilaga A.

¹⁶² Bengtsson, Ullman och Unger (2013) s. 59.

4.5 Relationen mellan advokatbyrå och AI-leverantör

4.5.1 Allmän utgångspunkt

Mellan advokatbyrå och leverantör av AI-verktyg uppstår en avtalsrättslig relation. Förbises någon risk under due diligence-arbetet som advokatbyrån får ansvara för i förhållande till klienten är frågan hur möjligheterna ser ut för advokatbyrån att kunna vända sig till AI-leverantören. AI kan hjälpa till att automatisera due diligence-processen vilket leder till snabbare och billigare transaktioner som kan hanteras mer effektivt. Som klarlagt ovan har advokatbyrån ett visst ansvar gentemot sin klient men det som vidare ska utredas är hur riskfördelningen ser ut mellan advokatbyrå och AI-leverantör.

4.5.2 Leverans och upplärning av AI-verktygen

AI-verktygen levereras antingen som molntjänster eller genom så kallad on-prem installation vilket betyder att verktygen installeras på respektive advokatbyrås egna servrar i deras lokaler.

AI-verktygen kommer med en typ av ”grundinställning” så att de från början kan analysera viss information även innan de har fått ytterligare input från advokatbyrån i fråga. Oftast erbjuds advokatbyråerna att välja mellan två modeller för produktutveckling av AI-verktygen. Antingen delas det som advokatbyrån lär upp systemet med både mjukvaruutvecklaren och andra som också lärt upp sina system¹⁶³ eller behåller advokatbyrån själv den kunskap de lärt upp systemet med. Väljs det senare alternativet får advokatbyrån dock tillgång till generella uppdateringar och ibland även den utveckling andra tillför verktyget. Det beror på att vissa mindre byråer troligen inte har haft samma förhandlingsmöjligheter som de större. Vill mindre byråer använda sig av verktygen måste de dela med sig av den kunskap de tillför. En utmaning är att enorma mängder data behövs till upplärningen. Vidare är det även sannolikt att det finns situationer som inte tidigare aktualiserats vilket betyder att algoritmerna inte kommer kunna känna igen något mönster. Eftersom alla förvärv är unika kan det bli svårt för AI:n att hitta risker som inte tidigare varit intressanta.

Att algoritmerna lärs upp med viss typ av data kan också leda till att de blir ”biased”¹⁶⁴ och på så sätt får en snedvriden bild av det som AI:n ska utgå ifrån. Dessa metodfel kan påverka algoritmen så att den inte kan ge ett korrekt och objektivt resultat. Det är inte algoritmen i sig det är fel på utan problemet

---

¹⁶³ Detta kan jämföras med att använda sig av öppna källkoder.

¹⁶⁴ Biased kan på svenska översättas till partisk eller fördomsfull.

ligger i att datan som matats in på förhand har varit vinklad eller partisk. Algoritmen som används har därför inte en grundinställning som gör att alla personer behandlas lika eller att den ser på omständigheter på samma sätt. Paralleller kan dras till det mänskliga beteendet som brukar benämnas konfirmeringsbias som innebär att människor omedvetet letar efter och lyssnar på saker som bekräftar den uppfattning man redan har och avvisar det som tyder på motsatsen.¹⁶⁵ AI:n riskerar därför, genom upplärning, att endast lägga märke till det som påminner om tidigare data eftersom det därigenom bekräftar vad som blivit resultatet i föregående fall. Därmed finns det en osäkerhet i det som AI:n tagit fram eftersom viktiga fakta kan ha lämnats utan avseende.

4.5.3 Användarvillkor

De leverantörer av AI-verktyg som finns på marknaden har användarvillkor som blir gällande för de tjänster som man väljer att använda. Det är standardavtal som redan på förhand är skrivna och som användaren blir tvungen att följa om inget annat avtalas mellan parterna individuellt. Flertalet av AI-leverantörerna har inte sina användarvillkor tillgängliga på sina hemsidor vilket indikerar att individuella förhandlingar troligen sker i de flesta fall.

I båda de användarvillkor¹⁶⁶ som har granskats till denna studie friskriver sig AI-leverantörerna från ansvar genom att de inte lämnar några garantier för att resultaten som kan erhållas från användningen av tjänsterna kommer att vara exakta eller tillförlitliga. Det svenska bolaget gör även en ännu bredare friskrivning genom att inte garantera att resultaten är juridiskt korrekta.¹⁶⁷ I slutet av stycket om garantier i användarvillkoren nämns också uttryckligen att ingen muntlig eller skriftlig information eller kommunikation som ges av AI-leverantören inklusive dess anställda och agenter skulle kunna utöka omfattningen av garantierna eller skapa ytterligare garantier. I användarvillkoren återfinns även ansvarsbegränsningar där ingen av parterna blir ansvarig för indirekta, särskilda, oavsiktliga eller andra följdskador. Skadorna inkluderar men är inte begränsade till förlust av vinst, intäkter och data som härrör från eller är relaterade till användarvillkoren och tjänsterna. Det högsta belopp som någon av parterna kan bli tvungen att betala i skadestånd är 100 amerikanska dollar. Friskrivningarna i användarvillkoren är enligt min mening mycket långtgående och de maximala skadeståndsbeloppen är mycket låga. Detta väcker hos mig en undran om friskrivningarna skulle vara godtagbara enligt svensk rätt. Det som talar för att de skulle vara accepterade är att de går åt båda hållen, det är inte bara en

---

¹⁶⁵ Nickerson (1998) s. 175.

¹⁶⁶ Se bilaga B och bilaga C.

¹⁶⁷ Se bilaga C.

av parterna som mister sin rätt till skadestånd utan istället är utfallet samma för både leverantör och användare. Det uppstår en viss tvekan på produkternas tillförlitlighet och träffsäkerhet när AI-leverantörerna går så långt som att friskriva sig från att utfallet är exakt och/eller juridiskt korrekt.

Från användarundersökningar som Kira Systems tagit fram har användarna rapporterat att de sparat mellan 20-40 procent av arbetstiden första gången de använt verktyget och sedan upp till 90 procent eller mer när systemet har tränats.¹⁶⁸ Syftet med att använda AI är att effektivisera en process som annars skulle ha tagit mycket arbetstid från jurister och kan man inte lita på AI:n infrias inte det syftet. Avsikten är också att man med användning av AI ska kunna göra due diligence-arbetet ännu mer träffsäkert. Med de friskrivningar som ovan nämnts blir dock intrycket av AI-verktygen att de inte är så bra som de framställs. Kira Systems framhåller exempelvis att deras AI levererar en träffsäkerhet om minst 90 procent. Det är en hög träffsäkerhet om man ser till studier som gjorts där människor utan något tekniskt hjälpmedel vanligtvis når upp till cirka 65 procent och med hjälpmedel till cirka 75-80 procent.¹⁶⁹

---

¹⁶⁸ Kira Systems benefits.

¹⁶⁹ Kira Systems built-in provisions.

5 Avslutande analys och slutsatser

5.1 Inledning

Syftet med detta avslutande kapitel är att besvara de frågeställningar som inledningsvis har presenterats. Jag kommer också i detta kapitel att belysa och analysera de utmaningar som en ökad användning av AI vid due diligence-processen kan medföra.

Digitaliseringen och den fjärde industriella revolutionen medför onekligen stora möjligheter till utveckling för samhället i stort. I de flesta branscher finns det processer som kan automatiseras för att bli mer effektiva. I många fall är det även så att AI kan utföra uppgifter bättre än människor. Genom att analysera data på ett nytt sätt kan rådgivaren få en djupare förståelse för klientens behov och önskemål, vilket i sin tur leder till att bättre service kan levereras eftersom kvaliteten på råden blir högre. Det finns en allmän önskan om att produkter ska vara lättillgängliga genom att de ska kunna nås i princip vilken tid på dygnet som helst. Klienter vill få den hjälp de behöver direkt när de kräver det vilket innebär att jurister konstant behöver vara uppkopplade. Som framgått av studien som utfördes av EY på uppdrag av Microsoft finns det stor potential för att utveckla och använda AI i Sverige.¹⁷⁰ Att Sverige ska bli bäst på att använda digitaliseringens möjligheter är därför inte omöjligt, särskilt då övertygelsen hos de svenska bolagen om AI:s kraft är så pass stor och prioriteringen av AI är högre i svenska bolag än i andra europeiska. Med möjligheterna följer dock även stora risker och utmaningar som är viktiga att hela tiden ha i åtanke. Det handlar om allt ifrån att bedöma etiska och sociala konsekvenser till att göra rättsliga överväganden.

Beroende på överlåtelseypen (aktie eller inkräm) behöver due diligence-arbetet vara mer eller mindre omfattande. Omfattningen styrs också av den specifika bransch där företagen verkar. I en aktieöverlåtelse där alla skyldigheter övergår på köparen krävs självklart en djupare genomgång av alla legala dokument. Otaliga timmar från jurister läggs på att granska dokument inför ett förvärv, något som snart kan komma att göras av AI-verktyg istället. Som Hope sagt tror jag att steget är stort från att använda det som ett stöd för juristerna till att det faktiskt är AI:n som utför hela due diligencen. Det finns en rädsla för att fullt ut lita på AI:n och dess resultat vilket gör att AI i dagsläget används för en första kategorisering av riskfyllda klausuler. Under denna övergångsperiod är dock merarbetet betydande. AI-verktyget och juristerna utför samma jobb vilket helt enkelt leder till dubbelarbete. Att resurser, i första hand i form av tid, läggs på att ”lära upp”

---

¹⁷⁰ Se avsnitt 3.2.

verktygen är dock en förutsättning för att det någon gång i framtiden ska vara möjligt att helt överlämna ansvaret för due diligence-arbetet till AI:n.

På grund av den snabba teknikutvecklingen och digitaliseringens utbredning i samhället har vissa blivit rädda för vad som ska hända framöver. En utbredd farhåga är risken för att AI kan nå en så hög intelligens att den tillslut inte går att kontrollera. Då det endast är *smal intelligens* som ett AI-verktyg för due diligence-arbetet kan nå, är risken i princip obefintlig för att ett sådant verktyg ska bli så smart att det på något sätt kan hota människan. Ingen AI har fortfarande formellt sett klarat av Turingtestet, vilket visar på att den kapacitet mänskliga hjärnor innehar är extremt svår att artificiellt framställa. Visserligen kommer AI troligen i stor utsträckning kunna ersätta många olika typer av arbetsuppgifter och vara ett mycket bra hjälpmedel för exempelvis jurister i deras dagliga arbete. Jag tror dock inte att AI inom den närmsta framtiden kommer att ersätta mänsklig kompetens inom alla områden. Arbetsuppgifter som mer eller mindre följer samma mönster kommer kunna övertas av AI, vilket jag är övertygad om kommer att påverka juristbranschen på ett positivt sätt. Due diligence-processen kan förhoppningsvis utföras snabbare och med högre tillförlitlighet än den process som följer av att jurister genomför den. Med ännu mer träning kan träffsäkerheten sannolikt nå nära 100 procent vilket skulle gynna både advokatbyrå och klient. Tid frigörs till mer kreativa och komplexa uppgifter och fokus kan läggas på de arbetsuppgifter som kräver emotionell intelligens. Detta följer också klienternas önskemål om effektivitet eftersom det kan hålla nere transaktionskostnaderna. Analys- och problemlösningsförmågan hos jurister kommer behövas under en lång tid framöver och det är alltså inte enligt min uppfattning *The End of Lawyers*¹⁷¹ inom en snar framtid.

En annan utmaning byråerna står inför vid användandet av AI till due diligence-arbetet är den del som består i analys av ostrukturerad data. Eftersom så pass stora mängder av data fortfarande är ostrukturerad är vinsten av att använda AI begränsad. Ju bättre företag blir på att strukturera sin data, desto större vinster kan göras vid användningen av AI. I takt med att bolag blir mer upplysta om de fördelar de kan dra av att använda AI, i form av sänkta transaktionskostnader och marknadseffektivisering, kommer troligen fler känna att det finns incitament till att strukturera sin data även om det kan vara resurskrävande i stunden.

---

¹⁷¹ För en djupare inblick se mer i *The End of Lawyers? Rethinking the Nature of Legal Services* av Richard E. Susskind.

5.2 Analys utifrån standardavtalen

5.2.1 Klientens möjlighet till ersättning för skada som orsakats av AI-verktyg med grund i de allmänna villkoren

De allmänna villkoren som gäller mellan advokatbyrå och klient är en typ av standardavtal. För att standardavtal överhuvudtaget ska anses vara inkorporerade och därmed gälla mellan parterna krävs det att klausulerna kommit till motpartens kännedom på ett eller annat sätt. Det ska alltså finnas en *möjlighet* för motparten att ta del av klausulerna, men det finns inget krav på att motparten *faktiskt* tar del av dem. De granskade allmänna villkoren var lätta att hitta på respektive advokatbyrås hemsida och det finns därför inget som tyder på att byråerna försöker undanhålla dem från sina klienter. Jag utgår ifrån att byråerna informerar nya klienter om var villkoren finns tillgängliga, om det inte är så att villkoren bifogas när ett uppdrag väl påbörjas. Att standardavtalen i form av allmänna villkor gäller mellan advokatbyrå och klient är det därför inga tvivel om.

För att friskrivningsklausuler som faller in under kategorin ”tyngande villkor” ska vara gällande krävs det mer. Klausulerna måste ha bringats till motpartens kännedom eller så ska motparten bort känna till förekomsten av klausulerna. Så länge avtalsvillkoren inte är oskäligen är det förenligt med god advokatsed att ha ansvarsbegränsningar som gäller gentemot klienter. Eftersom ansvarsbegränsningarna finns samlade under en rubrik i de allmänna villkoren kommer de till klientens kännedom på samma sätt som resterande avtalsklausuler. Det skulle därför vara svårt för en klient att med framgång hävda att den inte känt till friskrivningarna. Det är inte heller ovanligt att ansvarsbegränsningar av något slag finns med i allmänna villkor och klienten bör därför rimligtvis känna till förekomsten av friskrivningar.

Själva innehållet i ansvarsbegränsningarna, framför allt i form av beloppstak, skulle troligen vara tillåtna. Bedömningen bygger på att de flesta advokatbyråer har en sådan begränsning till 50 miljoner svenska kronor vilket tyder på att det är en allmänt accepterad praxis. Beloppet bedömer jag också som rimligt med tanke på att alla advokatbyråer har ansvarsförsäkringar som gäller för deras verksamheter. Vidare är klienterna som tidigare påpekats oftast näringsidkare, även om klientens ställning i övrigt måste bedömas i varje enskilt fall. I praktiken är det inte ofta som klienter klagat över felaktig rådgivning så att dessa ansvarsbegränsningar aktualiseras. Anledningen kan vara att det i många fall är svårt att visa på ett konkret samband mellan råd och skada men också att eventuella klagomål förlikas innan de fått någon större uppmärksamhet. Den största risken för byråerna ligger troligen inte i att

miljonbelopp kan behöva betalas till klienten, särskilt eftersom de omfattas av ansvarsförsäkringar, utan att byråns rykte skadas.

Det som stack ut särskilt i granskningen var de allmänna villkor som tillhör den andra kategorin, där friskrivningar görs från skador som kan grunda sig på att AI har använts som internt arbetsverktyg. Om AI används för att utföra due diligence-arbete bör den bakomliggande tanken vara att processen ska omfattas av ansvarsfriskrivningen. För sådana skador tar byrån inget ansvar vilket innebär att de tar bort möjligheten för klienten att kräva ersättning i dessa fall. Det är med liknande skrivning som byråerna som tillhör den första kategorin har friskrivit sig från ansvar för skador som kan uppkomma genom att kommunikation förs via e-mail eller internet. För AI som tekniskt hjälpmedel har de byråerna inte friskrivit sig särskilt utan det framstår som att de vanliga ansvarsbegränsningarna i form av beloppstak skulle gälla. Om de byråer som tillhör den första kategorin har begränsat sitt ansvar i introduktionsdelen till de due diligence-rapporter som de har tagit fram är dessvärre oklart på grund av sekretess. Sådana skrivningar skulle i praktiken kunna få samma effekt som friskrivningen i de allmänna villkor som tillhör den andra kategorin. Om byråer friskriver sig från ansvar för det som AI-verktyget tagit fram tyder det på en osäkerhet i användningen av de tekniska hjälpmedel som internt används för att effektivisera arbetsprocesser. Det måste hos varje byrå finnas en tilltro till de arbetsverktyg som används för att klienterna ska kunna känna sig trygga. Att alla byråer friskriver sig från ansvar för skador som kan uppkomma på grund av att internet har använts är inte riktigt samma sak. Internet är ett mycket större och vidare fenomen som också är tillgängligt för många fler än de som får tillgång till AI-verktyget. AI-verktyget har till och med lärts upp av jurister och advokater på byråerna.

För att AI ska bli ett användbart hjälpmedel och en integrerad del i juristers arbete måste det finnas så pass mycket förtroende för verktygen att byrån tillämpar samma ansvarsbegränsningar som i övrigt gäller när jurister har utfört arbetet. Det blir paradoxalt när representanter från byråer i ena stunden uttalat att samma ansvar gäller oaktat vilka verktyg som används och i andra stunden friskriver sig från ansvar för skador som kan uppstå om AI används. Klargöranden från varje advokatbyrå angående hur deras ansvar ser ut vid användning av AI skulle vara att föredra. Advokatsamfundet bör också se över de friskrivningar som tillämpas för att se så att dessa inte på något sätt strider mot god advokatsed.

En gemensam utgångspunkt för de advokatbyråers allmänna villkor som har granskats är att klienterna i de flesta fall är näringsidkare. Det innebär att partsställningen mellan klient och advokatbyrå ofta är likvärdig. Med en balanserad partsställning blir det svårare för klienten att vinna framgång med en talan om att en friskrivning skulle vara oskälig enligt 36 § AvtL. Friskrivningen kan dock bli föremål för domstolsprövning där klausulens

giltighet kan behöva utredas. I ett sådant fall kommer domstolen troligen falla tillbaka på den princip som utkristalliserats i svensk och internationell praxis, vilket skulle innebära att klausulen ska tolkas restriktivt och mot avfattaren. Avfattaren i förevarande problematik är advokatbyrån. Med principen i åtanke skulle det kunna leda till att klausulen helt tolkas bort från de allmänna villkoren. I en sådan situation kan advokatbyrån bli tvungen att stå för de skador som åsamkats klienten trots att den friskrivit sig från ett specifikt ansvar. Bernitz menar dock att ett visst handlingsutrymme måste finnas och domstolen kommer att behöva titta på maktbalansen i det enskilda fallet för att kunna göra en bedömning.¹⁷² Det finns enligt mig en stor risk för att en vidsträckt friskrivning från ansvar för det som AI-verktyget tagit fram inte skulle hålla vid en prövning. På samma sätt som byrån idag får ta ansvar för eventuella fel som en biträdande jurist gör är det rimligt att byrån också ansvarar för det som AI-verktyget tagit fram. Så som AI används i dagsläget, till att kategorisera och strukturera risker, ger inte AI:n några egna råd. Det är fortfarande juristerna som måste analysera det som AI:n tagit fram vilket tyder på att samma ansvar som för övrig rådgivning bör gälla.

Ingen byrå har i sina allmänna villkor försökt friskriva sig från agerande som varit uppsåtligt eller grovt vårdslöst. Det går i god linje med den praxis och den allmänna uppfattning som finns i svensk rätt om att detta inte bör vara möjligt. Vid ett sådant agerande finns således inga begränsningar i de belopp advokatbyrån kan behöva utge till sin klient för eventuell skada. Troligen skulle en sådan situation dock inte omfattas av ansvarsförsäkringen som advokatbyrån annars omfattats av.

5.2.2 Avslutande konklusion

Om det är så att samma ansvarsbegränsningar gäller vare sig AI har använts eller inte, måste fel eller försummelse från byråns sida fortfarande vara möjligt att påvisa. Eftersom AI:n och de algoritmer som använts kan vara svåra att bryta ner kan det i praktiken bli svårt för klienten att visa att felet legat hos AI-verktyget. Min slutsats är därför att det för klienten kan vara mycket svårt att kräva skadestånd på grunden att AI:n inte har utfört sitt arbete korrekt. En annan situation är det om en skada uppstår likt den i KPMG-fallet som redovisats under avsnitt 2.6.1. Visserligen användes inte AI för att utföra due diligencen men det som förbisetts var något som egentligen skulle omfattas av uppdraget och som borde ha granskats. Sker samma typ av förbiseende, att advokaten som använder AI:n inte instruerar den att leta efter exempelvis en viss typ av klausuler, bör rimligtvis en liknande bedömning som i KPMG-fallet bli resultatet. Då är det inte AI:n som gjort något konkret fel utan den har inte ens fått i uppdrag att granska vissa typer av avtal eller klausuler. I ett sådant fall återstår fortfarande möjligheten för klienten att

---

¹⁷² Se avsnitt 4.3.2.

kräva skadestånd, med grund i felaktig rådgivning, vilket mot bakgrund av KPMG-domen enligt mig skulle vara lättare att få bifall för.

Som jag ser det finns även en risk att de byråer som friskriver sig från ansvar för användning av tekniska hjälpmedel kan komma att missbruka klausulen. Även om det i själva verket har varit en jurist som utfört due diligence-arbetet kan byrån hävda att det är AI:n som gjort granskningen. Accepteras både skrivningen och invändningen urholkas advokatbyråns ansvar gentemot klienterna och de skulle endast i sällsynta fall kunna bli skadeståndsskyldiga. Från ett rättssäkerhetsperspektiv kan det inte vara önskvärt att en byrå på ett så enkelt sätt kan försöka undgå ansvar.

5.2.3 Advokatbyråers möjlighet till ersättning för skada som orsakats av AI-verktyg med grund i användarvillkoren

För det fall en advokatbyrå skulle bli skadeståndsskyldig gentemot sin klient för en skada som uppstått på grund av att AI har använts och felaktiga råd har getts kommer byrån troligen vända sig till sin AI-leverantör för att kräva ersättning. Det blir i så fall en köprättslig fråga om eventuellt kontraktsbrott. I den bedömningen måste det enskilda avtalet som gäller mellan parterna vara styrande eftersom KöpL är dispositiv och kan avtalas bort. Allmänna avtalsrättsliga principer kan dock behöva fylla ut avtalet om det inte är heltäckande. Framför allt är det KöpL:s felregler som får ligga till grund för bedömningen. Det kan dock uppstå problem om AI-leverantören tillhör en annan jurisdiktion. Är bolaget utländskt är det inte helt självklart att det är KöpL som är tillämplig. I sådana situationer måste först jurisdiktionsfrågan utredas.

Regress i denna kontext ska förstås som möjligheten för advokatbyrån att få ersatt den summa som betalats ut till klienten för felaktig rådgivning. I det ska skadan bero på något inneboende fel i AI:n, vilket leverantören rent köprättsligt ansvarar för.

Användarvillkoren som gäller mellan AI-leverantör och advokatbyrå tillhör också kategorin standardavtal. De villkor som granskats har inte förhandlats fram individuellt mellan parterna utan följer med automatiskt om man vill använda AI-verktygen. På samma sätt som för de ovan nämnda allmänna villkoren finns villkoren tillgängliga på leverantörernas respektive hemsidor. Vissa AI-leverantörer är dock inte lika generösa med att dela med sig av sina användarvillkor vilket gör bedömningen svårare. Troligen får kunden del av standardavtalet vid ett eventuellt köp men avtalet kan alltså inte granskas på förhand. Advokatbyråerna som vill använda sig av de två granskade bolagens tjänster har däremot en möjlighet att kontrollera avtalen på förhand. Avtalen

är visserligen skrivna på engelska men med tanke på dagens globaliserade värld borde inte språket föranleda någon annan slutsats än att de är giltiga mellan parterna. Riskfördelningen i standardavtalen ser vid en första anblick ut att vara balanserad eftersom ansvarsbegränsningarna tillämpas lika för båda parter. I praktiken är det dock advokatbyrån som mest troligen kommer att vända sig till AI-leverantören och inte tvärtom. Den som använder AI-verktyget är trots allt advokatbyrån och det är den som kommer att få ansvara gentemot sina klienter. Riskfördelningen är därför inte balanserad på ett för advokatbyrån tillfredsställande sätt. Finns det ingen förhandlingsmöjlighet verkar det dock inte bättre än att byrån får acceptera de ansvarsbegränsningar som finns om den vill kunna utnyttja verktygen.

Friskrivningsklausulerna är en del av användarvillkoren och inget som är svårare att hitta än övriga klausuler som blir tillämpliga. Användarvillkoren är i sig inte speciellt långa men innehållet kan för någon utan juridisk bakgrund vara svårförståeliga. När en advokatbyrå vill använda sig av en tjänst bör det inte vara något nytt att leverantören ofta friskriver sig från visst ansvar. En advokatbyrå skulle därför troligen inte vinna någon framgång med en invändning om att den inte känt till eller bort känt till friskrivningarna. Som sagt är friskrivningarna i de två granskade användarvillkoren mycket långtgående. De lämnar inga som helst garantier för att resultaten som kommer av att använda tjänsterna är tillförlitliga eller korrekta. Vidare är ett eventuellt skadestånd begränsat till 100 amerikanska dollar och ingen av parterna kommer ansvara för de skador som räknats upp under avsnitt 4.5.3. Det som talar för att de skulle vara tillåtna är att begränsningarna går åt båda hållen. Det är alltså ingen part som kommer drabbas särskilt hårt om den blir skadeståndsskyldig eftersom beloppet är begränsat. Tvärtom kommer den part som står med enorma förluster inte ha någon möjlighet att få ett skäligt skadestånd. Att båda avtalsparter är näringsidkare talar också för att det skulle vara skäliga ansvarsbegränsningar eftersom parterna förväntas kunna tillvarata sina egna intressen. I praktiken skulle detta innebära att det finns en risk för advokatbyrån att ansvarsbegränsningarna i användarvillkoren får genomslag vilket skulle betyda att advokatbyrån står utan regressmöjlighet.

En liknande tolkning som den som beskrivits ovan gällande de allmänna villkoren skulle troligen tillämpas om friskrivningsklausulernas giltighet hade prövats i domstol. Tolkningen skulle ske till nackdel för den som författat dem vilket innebär att AI-leverantören skulle hamna i ett mindre bra läge. Bernitz menar att de klausuler som eventuellt kan träffas av principen är långtgående friskrivningar från skadeståndsansvar vilket är precis den situation som föreligger.¹⁷³ Chansen är därför stor att en domstol skulle bedöma friskrivningarna till fördel för advokatbyrån. Följaktligen skulle advokatbyrån kunna kräva skadestånd med högre belopp än det som stadgas

---

¹⁷³ Se avsnitt 4.3.2.

i användarvillkoren. Regressmöjligheten kvarstår därför under förutsättning att domstolen bedömer friskrivningarna som för långtgående. Min uppfattning är att så låga beloppstak som finns i dessa användarvillkor inte skulle vara tillåtna. Jämför man med advokatbyråernas beloppstak gentemot sin klient (50 miljoner svenska kronor) är 100 amerikanska dollar ingenting. Visserligen kanske inte AI-leverantörerna har ansvarsförsäkringar som är lika omfattande som advokatbyråerna men de bör omfattas av någon typ av försäkring. Det uppfattas därför som ett oskäligt belopp även om båda parter är näringsidkare.

De ansvarsbegränsningar AI-leverantörerna gjort i form av beloppstak och vissa skador gäller inte om agerandet från endera part uppstått på grund av *"fraud or wilful misconduct or misappropriation of intellectual property rights"*.¹⁷⁴ Skrivningen påminner om den som återfinns i advokatbyråernas allmänna villkor där man inte friskriver sig från uppsåtligt eller grovt vårdslöst agerande. Som tidigare nämnt skulle en friskrivning från sådant handlande troligen inte godtas enligt svensk rätt om det inte funnits särskilda skäl som talar för att riskfördelningen balanserats på något annat sätt. Det medför att advokatbyråns möjlighet till ersättning kvarstår om AI-leverantören agerat på något av de nämnda sätten.

5.2.4 Avslutande konklusion

Slutsatsen blir därför att det för advokatbyrån kan bli svårt att kräva ersättning från AI-leverantören om de friskrivningsklausuler som finns i användarvillkoren upprätthålls. Eftersom AI-leverantörerna inte tar något ansvar för att resultatet är korrekt eller tillförlitligt ligger det på advokatbyråerna att göra den bedömningen och ta ansvar för det som AI-verktyget tagit fram gentemot sina klienter. Vid en domstolsprövning finns det dock goda möjligheter att friskrivningsklausulerna tolkas till fördel för advokatbyrån vilket öppnar upp för en bättre position för byrån än den nu aktuella.

5.3 Förhandling mellan advokatbyrå och klient

I praktiken används oftast inte standardavtalen och de ansvarsbegränsningar som ovan utretts. Istället kan det vara så att dessa används som underlag för fortsatta individuella förhandlingar där resultaten är okända. I flera fall verkar det även som att advokatbyråer i sina due diligence-rapporter specifikt begränsat sitt ansvar till vissa gjorda undersökningar och friskrivit sig från ansvar för det som inte omfattats av den gjorda granskningen. Som beskrivits

---

¹⁷⁴ Se avsnitt 4.5.3.

ovan i avsnitt 3.6 finns AI på olika nivåer och kan därför användas till olika delar av due diligence-processen. Mer vana klienter kanske väljer att förlita sig helt på AI-verktygets intelligens medan en annan tänkbar situation är att klienter själva använder sig av AI-verktyg. Nedan ska jag analysera hur ansvarsfördelningen sannolikt kan se ut i dessa situationer.

Vi kan i en situation förutsätta att en klient meddelar sin advokatbyrå att de vill ha en snabb process med låga kostnader och att de fullt ut litar på att endast AI:n utför den första granskningen. Den typen av klient känner sig troligen mer säker på hur due diligence-processen brukar se ut och vad de kan förvänta sig om en AI utför arbetet. I en sådan situation skulle det inte vara osannolikt att advokatbyrån friskriver sig från ansvar för de skador som kan uppstå på grund av att AI:n har förbisett någon information av rättslig relevans. Rimligt är att klienten får stå sitt kast om de instruerat byrån att endast gå på AI-verktygets undersökning där minimal eller ingen tid har lagts ner av jurister på att dubbelkontrollera resultatet. De allmänna villkoren biläggs troligen till de specifika villkor man förhandlat fram, men friskrivningen från AI-verktygets resultat finns således i due diligence-rapporten. Friskrivningsklausuler måste som tidigare nämnts vara inkorporerade i avtalet, tydliga och skäligen. Eftersom det från början har varit klientens önskemål att advokatbyrån ska förlita sig på AI:n och dess resultat bör det inte komma som en överraskning att en sådan överenskommelse återfinns i due diligence-rapporten. Själva friskrivningen kommer till klientens kännedom när due diligence-rapporten lämnas över till klienten för godkännande, vilket visserligen sker en bit in i transaktionsprocessen, medan de allmänna villkoren kan läsas i ett tidigare skede. Eftersom klienten i ett sådant fall gör ett medvetet risktagande bör advokatbyrån inte utifrån en skälighetsbedömning behöva ta något ansvar. Det är klientens eget val och således något klienten får stå risken för. Någon annan riskfördelning skulle inte vara rimlig även om klienten hade varit en svagare part. Advokatbyrån rekommenderas därför att på ett tydligt och konkret sätt, med hänvisning till den överenskommelse som finns mellan advokatbyrå och klient, friskriva sig från eventuella skador som kan uppstå genom att man förlitat sig på det resultat som framkommit av AI-verktygets arbete.

Ett annat scenario som kan vara värt att utreda är då advokatbyråerna själva tagit fram AI-verktyg som klienter sedan på egen hand kan använda. På den svenska marknaden idag finns nämligen sådana verktyg för exempelvis korrekturläsning och regelefterlevnad. Det förutsätts i så fall att klienten har en viss typ av kunskap. Verktygen kommer troligen inte att användas av de mer oerfarna och okunniga klienterna. I en sådan situation uppstår egentligen ingen klient-advokat relation. Det är snarare en typ av information som ges till klienten och ingen juridisk rådgivning. Eftersom vem som helst kan använda verktygen är det också rimligt att byrån som erbjuder tjänsterna inte ska behöva ta något ansvar. I ett sådant läge har advokatbyrån ingen kontroll

på vad klienten gör med den information de har tillhandahållit. Ett så pass långtgående ansvar hade varit orimligt att ålägga advokatbyrån. När det däremot handlar om AI som används för att utföra en del av due diligence-arbetet, har ansvar överlåtits på en viss advokatbyrå att utföra en sådan granskning på grund av att klienten inte besitter samma juridiska kunskap. Skillnaden ligger då i att det uppstår en avtalsrättslig relation mellan å ena sidan advokatbyrå och klient och å andra sidan mellan advokatbyrå och AI-leverantör när AI används under due diligence-processen.

Allteftersom kostnaderna för att använda sig av AI-verktyg sjunker är det i framtiden mycket troligt att klienter själva har tillgång till olika AI-lösningar internt. Det är inte förrän klienten stöter på juridiska problem och den juridiska kompetensen är begränsad som de vänder sig till en advokatbyrå. I dessa fall vill klienten troligen få hjälp med den juridiska analysen av det resultat som framkommit av AI-verktygets arbete. I så fall kan byrån inte ta något ansvar för det slutresultat som AI-verktyget tagit fram eftersom den inte under några omständigheter har haft kontroll över vad AI:n har instruerats att göra. Situationen är lik den som idag utspelar sig på advokatbyråer där klienter ber om juridisk rådgivning efter att ha presenterat olika fakta. Att AI har använts i ett tidigare stadie av klienten själv kan såklart underlätta arbetet för den som ska göra den juridiska analysen. Svaret på frågan om ansvar blir däremot detsamma som i dagsläget. Advokatbyrån kommer att ansvara för ekonomiska skador med de ansvarsbegränsningar som finns i de allmänna villkoren om inget annat avtalats individuellt mellan parterna.

5.4 Förhandling mellan advokatbyrå och AI-leverantör

För att ge uppsatsen en mer praktisk relevans är syftet med denna del att lyfta fram tre punkter som fokus bör ligga på vid en individuell förhandling mellan advokatbyrå och AI-leverantör gällande AI-verktyg.

Den viktigaste frågan att förhandla om i ett sådant IT-avtal är delen som berör ansvar. Som vi sett i de standardavtal som finns att tillgå friskriver AI-leverantören sig i princip från allt ansvar för skador som kan uppkomma. Eftersom produkten inte är statisk utan utvecklar sig själv med hjälp av den data som matas in är det svårt för en leverantör att säkerställa att algoritmen alltid gör rätt. Som beskrivits har advokatbyråerna två olika produktutvecklingslösningar att välja mellan. I båda fallen är det omöjligt för leverantören att garantera viss kvalitet eftersom det är advokatbyrån ensam eller tillsammans med andra som utvecklar algoritmen från de grundinställningar den levereras med. Den enda gången det skulle vara rimligt för leverantören att ta något ansvar är om man väljer att "frysa" algoritmen. Det skulle vara möjligt att göra om leverantören i framtiden kan

erbjuda en produkt som är tillräckligt intelligent för att utföra de uppgifter man önskar redan från början så att ingen vidare upplärning behövs. Vid en individuell förhandling idag skulle ett ansvar för de grundinställningar som produkten levereras med kunna framställas särskilt av byrån. Något sådant ansvar tas inte i standardavtalen. Ett ansvar för eventuella fel som varit inbyggda i produktens grundinställningar skulle dock inte vara särskilt värdefullt i praktiken. Eftersom algoritmen modifierar sig själv allteftersom och då transparens saknas kommer det vara nästintill omöjligt för advokatbyrån att kunna bevisa att skadan som uppstått berott på något fel i grundinställningarna. Den mest rimliga utgångspunkten är därför att advokatbyråerna får ta de stora riskerna på grund av de friskrivningar som görs från AI-leverantörerna. Ansvaret är begränsat i användarvillkoren till ett takbelopp om 100 amerikanska dollar. Det är endera parts maximala ansvar som kan vara relaterat till avtalet och/eller tjänsterna. Med ett så lågt tak urvattnas syftet med att ha en sådan begränsning eftersom det i sammanhanget är ett obetydligt belopp. För att partsställningen i avtalet ska bli någorlunda balanserad bör energi i förhandlingen läggas på att höja detta takbelopp. De försäkringar som respektive part omfattas av bör tas med i en sådan bedömning.

En annan viktig del är skyddet för den data som scannas igenom av AI-verktyget. Både GDPR och ett flertal sekretessbestämmelser blir tillämpliga vid användningen av AI vilket betyder att stor försiktighet måste vidtas när personuppgifter och sekretessbelagda uppgifter hanteras. Det går inte att generellt säga vilket av molntjänst eller ”on-prem” som rekommenderas för bäst säkerhet men det är en punkt som det bör förhandlas om eftersom AI:n får tillgång till stora mängder data. I och med att data skapas i en extrem hastighet dagligen och då det kan få förödande konsekvenser om datan hamnar i fel händer bör höga krav ställas på säkerhet och skydd så att intrång och läckor i största möjliga mån förhindras. Om AI-verktyget används som molntjänst kan det vara betydelsefullt för advokatbyrån att försäkra sig om var datahallarna är placerade. Beroende på lokalisering kan till exempel den amerikanska lagstiftningen *Cloud act* bli tillämplig vilken går i motsatt riktning från GDPR, på så sätt att amerikanska myndigheter kan ha rätt att ta del av känslig information.

Fokus vid en individuell förhandling bör även ligga på hur äganderätten till produktutvecklingen ska fördelas. Eftersom AI:n lärs upp allteftersom den processar data kan större byråer få en fördel om de behåller kunskapen internt. De största advokatbyråerna har av naturliga skäl tillgång till mycket mer data som de kan lära upp algoritmen med och kanske har de också arbetat i fler komplexa transaktioner. Det kan leda till en konkurrensfördel för de större byråerna eftersom deras AI i så fall blir mer intelligent än andras. Att de större byråerna samtidigt får del av viss kunskap som andra mindre byråer med ingen eller svagare förhandlingsstyrka tillför AI:n är såklart en fördel för dem.

Det medför dock att klyftan och skillnaderna på de större och mindre byråerna blir ännu större. Som sagt läggs dock mycket tid på upplärningen och det är därför rimligt att advokatbyråer som senare vill använda sig av AI-verktyget inte ska få en smartare AI direkt vid starten endast för att de väntat med att köpa licenser.

Ett förslag är att AI-leverantören och advokatbyrån tecknar en försäkring som kan vara speciellt framtagen för användning av AI-verktyg. Försäkringslösningarna skulle kunna likna de som idag används vid företagsförvärv (M&A-försäkringar) där parterna vill förskjuta ansvaret till en extern part. Därigenom garanteras parterna ett visst skydd om AI-verktyget inte levererar den kvalitet som det är tänkt, vilket ger en trygghet till den byrå som vill använda AI-verktyget. Tvärtom ger det även ett skydd till leverantören om advokatbyrån på något sätt skulle bryta mot det befintliga avtalet som finns parterna emellan. En annan sak är att advokatbyråernas ansvarsförsäkringar, främst cyberförsäkringen, troligen kommer att behöva omförhandlas eftersom riskerna de tar gentemot klienterna riskerar att bli ännu högre.

5.5 Sammanfattande slutsatser

Uppsatsen behandlar en del av den digitalisering som sker inom juristbranschen, mer specifikt AI som används för automatisering av due diligence-processen. När teknologi och juridik sammanvävs på detta sätt uppstår ett flertal frågor som behöver besvaras utifrån ett praktiskt perspektiv. Målet med uppsatsen var att utreda framför allt ansvarsfrågan, alltså vem det är som ansvarar för det resultat som framkommit av AI-verktygets arbete och som i sin tur eventuellt skadar advokatbyråns klient ekonomiskt. Dessvärre har det varit svårt att få en heltäckande verklig bild av problematiken eftersom det befintliga materialet har varit begränsat till standardavtal. På grund av de sekretessbestämmelser som finns kan rättsläget därför sägas vara oklart.

Som framgått kan advokater på grund av sin ställning som rådgivare träffas av det som benämns rådgivningsansvar. Det går inte att dra en generell slutsats om när det blir tillämpligt, utan en bedömning måste göras i varje enskilt fall. Vad som framkommit är dock att även om AI idag inte räknas som en del av den traditionella arbetsmetoden kommer AI inom ett par år troligen att göra det. Frågan är då på vilket eller vilka sätt det kan anses oäktsamt att använda sig av AI. Den rimligaste slutsatsen att dra av detta är att det i framtiden kommer att bli svårare för klienten att kräva skadestånd på grundval av att advokaten agerat oäktsamt genom att använda sig av AI för due diligence-arbetet. Av utredningen som gjorts där advokatbyråers allmänna villkor har granskats verkar det som att samma ansvar och ansvarsbegränsningar kommer att tillämpas oaktat vilka verktyg

advokatbyrån internt har använt. Vidare tyder beloppsbegränsningarna i de allmänna villkoren på att en skäligen avvägning har gjorts och slutsatsen är därför att dessa mest troligt skulle hålla vid en domstolsprövning. Friskriver sig en advokatbyrå helt från ansvar för det resultat som ett AI-verktyg tagit fram riskerar advokatbyrån att en sådan skrivning inte skulle godtas vid en domstolsprövning. Accepteras inte friskrivningen skulle det i sin tur leda till att byrån ändå får tillämpa de ”vanliga” ansvarsbegränsningarna även om AI har använts som arbetsverktyg.

För advokatbyråerna beror deras möjlighet att kräva ersättning från AI-leverantören helt på de avtal som föreligger parterna emellan. Tas utgångspunkt i de standardavtal som i uppsatsen utgjort underlag är ansvaret för AI-leverantören till stor del begränsat. Riskfördelningen mellan AI-leverantör och advokatbyrå är inte balanserad på ett ur advokatbyråns intresse önskvärt sätt. Eftersom det är advokatbyrån som mest troligt kommer att vara den som vänder sig till AI-leverantören för eventuella fel är det också advokatbyrån som drabbas hårdast med den nu aktuella riskfördelningen. Sannolikt är beloppsbegränsningen satt för lågt vilket kan innebära att en skälighetsbedömning behöver göras i varje enskilt fall. Beroende på utfallet skulle en advokatbyrå kunna kräva ersättning på ett högre belopp än 100 amerikanska dollar.

Sammanfattningsvis kan konstateras att AI kommer att påverka de flesta yrken på ett eller annat sätt. Det är ett fenomen som måste accepteras och som kommer att kunna effektivisera många processer och på så sätt också verka kostnadssparande. Ju mer kunskap som finns om AI och dess risker, desto säkrare kommer användningen av AI att bli. Jag ser det som en självklarhet att AI kommer ta över en del av due diligence-arbetet men ser ingen risk för att de biträdande juristerna kommer att vara utan arbetsuppgifter. Det är en positiv utveckling att unga nyutexaminerade jurister får arbeta med mer kreativa uppgifter och tidigt får skapa och bygga relationer med klienter.

Bilaga A

Lista på de 31 advokatbyråers allmänna villkor som har granskats, samtliga hämtade 2018-10-22.

Byråer som faller in under den första kategorin:

AG Advokat: <<https://agadvokat.se/sv/om-oss/allmanna-villkor>>

Avant Advokater: <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/static.wm3.se/sites/491/media/180396_Allmanna_villkor_för_advokatuppdrag_-_Avant_Advokater.pdf?1511878423>

Cederquist: <<https://www.cederquist.se/allmanna-villkor/>>

Delphi: <<http://delphi.se/uploads/2018/09/allmanna-villkorsvenska-161028.pdf>>

Flood Herslow Holme: <http://www.fhhlaw.se/wp-content/uploads/2018/05/Allmanna-villkor_201805.pdf>

Fredersen: <<https://fredersen.se/wp-content/uploads/2018/06/Allmanna-villkor-180619.pdf>>

Gernandt & Danielsson: <<https://www.gda.se/allmanna-villkor/>>

Glimstedt: <<https://www.glimstedt.se/wp-content/uploads/2017/01/Glimstedt-Sverige-Allmanna-villkor-2017.1.pdf>>

Gulliksson: <https://www.gulliksson.se/swe/wp-content/uploads/2018/05/Gulliksson_allmanna_villkor.pdf>

Hamilton: <<http://www.hamilton.se/allmanna-villkor/>>

Hammar skiöld:

<<http://www.hammar skiöld.se/generaltermsandconditions/>>

Hannes Snellman: <<http://www.hannessnellman.com/our-firm/general-terms-and-conditions>>

Harvest: <<https://harvestadvokat.se/media/1100/harvests-allmanna-villkor-2018-05-25.pdf>>

Kilpatrick Townsend: <<http://www.kilpatricktownsend.se/en/disclaimer/>>

Lindahl: <<https://www.lindahl.se/se/kampanjer/legal/allmanna-villkor-general-terms-and-conditions/>>

Mannheimer Swartling:

<<https://www.mannheimerswartling.se/ombyran/allmanna-villkor/>>

MAQS: <<https://maqs.com/wp-content/uploads/2015/03/maqs-avk-s2018-1.pdf>>

Moll Wendén: <<https://www.mollwenden.se/allmanna-villkor-moll-wenden/>>

Morris Law: <<https://www.morrislaw.se/artiklar/allmaenna-villkor/>>

Norburg & Scherp: <<http://www.norburgscherp.se/wp-content/uploads/2017/04/General-Terms-and-Conditions-Norburg-Scherp-ENG-2018-1.pdf>>

Nordia Law: <<https://nordialaw.com/globalassets/the-company/general-terms-and-conditions/2018-nordia-allmanna-villkor-sverige.pdf>>

Real advokatbyrå: <<https://www.realadvokatbyra.se/wp-content/uploads/2018/02/Allmänna-villkor-för-Real-Advokatbyrå.pdf>>

Roshier: <<https://www.roschier.com/general-terms-and-conditions>>

Rosholm Dell: <<https://www.rosholmdell.se>>

Setterwalls: <<https://setterwalls.se/allmanna-villkor>>

Törngren Magnell: <<http://www.torngrenmagnell.se/wp-content/uploads/2018/09/torngren-magnell-allmanna-villkor-2018-1.pdf>>

Wistrand: <<https://www.wistrand.se/allmanna-villkor/>>

WSA Law: <<https://www.wsa.se/policys/uppdraagsvillkor/>>

Wåhlin: <<https://www.wahlinlaw.se/allmanna-villkor/>>

7wise: <https://uploads-ssl.webflow.com/57def1b15056a8537bf7c11a/5b0730a1ae519f73572deccd_Allmänna%20villkor.pdf>

Byråer som faller in under den andra kategorin:

Vinge: <<https://www.vinge.se/sv/allmanna-villkor/>>

Bilaga B

Utdrag ur Kira Systems Terms of Service med egna fetmarkeringar. Hämtad 2018-10-18.

7. Representations and Warranties; Disclaimer. Each party represents and warrants that this Agreement constitutes its valid and binding obligation and is enforceable against it in accordance with the terms of this Agreement. EXCEPT FOR THE EXPRESS WARRANTIES STATED IN THIS SECTION 7, KIRA SYSTEMS DISCLAIMS ALL OTHER REPRESENTATIONS AND WARRANTIES, WHETHER IMPLIED BY OPERATION OF LAW OR OTHERWISE, INCLUDING, WITHOUT LIMITATION, ANY WARRANTIES OF MERCHANTABILITY, FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE, NON-INFRINGEMENT, ERROR-FREE OR UNINTERRUPTED OPERATION, AND ANY REPRESENTATIONS OR WARRANTIES ARISING FROM A COURSE OF PERFORMANCE, COURSE OF DEALING OR USAGE OF TRADE. **WITHOUT LIMITING THE FOREGOING, KIRA SYSTEMS MAKES NO WARRANTY THAT** (I) THE SERVICES, INCLUDING THE KIRA TECHNOLOGY, THE REPORTS, OR ANY OTHER SERVICES OR DELIVERABLES PROVIDED HEREUNDER (COLLECTIVELY, THE “MATERIALS”) WILL MEET THE REQUIREMENTS OF USER OR OPERATE IN COMBINATION WITH ANY HARDWARE, SOFTWARE OR DATA NOT PROVIDED BY KIRA SYSTEMS, (II) THE SERVICES WILL BE UNINTERRUPTED, TIMELY, SECURE, OR ERROR-FREE, **(III) THE RESULTS THAT MAY BE OBTAINED FROM THE USE OF THE MATERIALS WILL BE ACCURATE OR RELIABLE,** OR (IV) ANY ERRORS IN THE MATERIALS WILL BE CORRECTED. THE MATERIALS ARE PROVIDED ON AN “AS IS” AND “AS AVAILABLE” BASIS WITH ALL DEFECTS. NO ORAL OR WRITTEN INFORMATION OR COMMUNICATIONS GIVEN BY KIRA SYSTEMS, ITS EMPLOYEES, OR AGENTS WILL INCREASE THE SCOPE OF THE ABOVE WARRANTY OR CREATE ANY NEW OR ADDITIONAL WARRANTIES.

8. Liability. EXCEPT FOR DAMAGES ARISING FROM A PARTY’S FRAUD OR WILLFUL MISCONDUCT OR MISAPPROPRIATION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS: IN NO EVENT WILL (I) EITHER PARTY BE LIABLE FOR INDIRECT, SPECIAL, INCIDENTAL OR CONSEQUENTIAL DAMAGES, INCLUDING, BUT NOT LIMITED TO, LOSS OF PROFITS, LOSS OF REVENUES, DATA LOSS OR USAGE, OR LOSS OF OPPORTUNITIES, ARISING OUT OF OR RELATING TO THIS AGREEMENT OR THE SERVICES, EVEN IF

SUCH PARTY HAS BEEN ADVISED OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGES AND (II) EITHER PARTY'S TOTAL LIABILITY ARISING OUT OF OR RELATING TO THIS AGREEMENT AND/OR THE SERVICES, REGARDLESS OF CAUSE OR THEORY OF RECOVERY, EXCEED ONE HUNDRED DOLLARS (\$100). To the extent any liability of a party cannot be disclaimed, excluded or limited as aforesaid under applicable law, such liability shall be disclaimed, excluded and limited to the fullest extent permitted under applicable law.

Bilaga C

Utdrag ur Donna Technologies Terms of Service med egna fetmarkeringar.
Hämtad 2018-10-18.

8. Representations and Warranties; Disclaimer. Each party represents and warrants that this Agreement constitutes its valid and binding obligation and is enforceable against it in accordance with the terms of this Agreement. except for the express warranties stated in this section 7, Donna Technologies disclaims all other representations and warranties, whether implied by operation of law or otherwise, including, without limitation, any warranties of merchantability, fitness for a particular purpose, non-infringement, error-free or uninterrupted operation, and any representations or warranties arising from a course of performance, course of dealing or usage of trade. **Without limiting the foregoing, Donna Technologies systems makes no warranty that** (i) the Services, including the Donna Tool, the proposed corrections in the User Documents, or any other services or deliverables provided hereunder (collectively, the “materials”) will meet the requirements of the User or operate in combination with any hardware, software or data not provided by Donna Technologies, (ii) the services will be uninterrupted, timely, secure, or error-free, **(iii) the results that may be obtained from the use of the materials will be accurate, reliable or legally correct,** or (iv) any errors in the materials will be corrected. the materials are provided on an “as is” and “as available” basis with all defects. No oral or written information or communications given by Donna Technologies, its employees, or agents will increase the scope of the above warranty or create any new or additional warranties.

9. Liability. Except for damages arising from a party’s fraud or wilful misconduct or misappropriation of intellectual property rights: in no event will (i) either party be liable for indirect, special, incidental or consequential damages, including, but not limited to, loss of profits, loss of revenues, data loss or usage, or loss of opportunities, arising out of or relating to this Agreement or the Services, even if such party has been advised of the possibility of such damages and (ii) either party's total liability arising out of or relating to this Agreement and/or the Services, regardless of cause or theory of recovery, exceed one hundred dollars (\$100). To the extent any liability of a party cannot be disclaimed, excluded or limited as aforesaid under applicable law, such liability shall be disclaimed, excluded and limited to the fullest extent permitted under applicable law.

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

SOU 2018:25 Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering.

SOU 2018:72 Expertgruppen för digitala investeringar.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén – Artificiell intelligens – konsekvenserna av artificiell intelligens för den (digitala) inre marknaden, produktion, konsumtion, sysselsättning och samhället (yttrande på eget initiativ)

<<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/ALL/?uri=CELEX:52016IE5369>>, hämtad: 2018-10-15.
[cit. EESK:s yttrande (2017)]

Litteratur

Adlercreutz, Axel, *Avtalsrätt. 2, 5.*, [rev.] uppl., Juristförl., Lund, 2001.
[cit. Adlercreutz (2001)]

Advokaten, Nummer 1 2017, Årgång 83, Är din nästa kollega en robot?
<https://www.advokaten.se/globalassets/advokaten/1/advokaten2017_1.pdf>, hämtad: 2018-10-20.
[cit. Advokaten (2017)]

Bengtsson, Bertil, Ullman, Harald & Unger, Sven, *Allehanda om skadestånd i avtalsförhållanden*, 2., [rev.] uppl., Jure, Stockholm, 2013.
[cit. Bengtsson, Ullman och Unger (2013)]

Bernitz, Ulf, *Finna rätt: juristens källmaterial och arbetsmetoder*, Fjortonde upplagan, 2017.
[cit. Bernitz (2017)]

Bernitz, Ulf, *Standardavtalsrätt*, Nionde upplagan, Stockholm, 2018.
[cit. Bernitz (2018)]

Björk, Ann, Framtidens advokat – Affärsvärlden, 16 april 2017
<<https://www.vqab.se/2017/04/framtidens-advokat-affarsvarlden/>>, hämtad: 2018-11-01.
[cit. Björk (2017)]

Blomkvist, Christina, Med vederbörlig omsorg – en skiljedom om due diligence, *Juridisk tidsskrift* nr 2 2011/12, s. 299–312.
[cit. Blomkvist (2011/12)]

Bruner, Robert F. & Levitt, Arthur, *Deals from Hell [Elektronisk resurs] : M&A Lessons that Rise Above the Ashes*, John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, 2009.

[cit. Bruner och Levitt (2009)]

Brynjolfsson, Erik & McAfee, Andrew, *Den andra maskinåldern: arbete, utveckling och välstånd i en tid av briljant teknologi*, Göteborg, 2015.

[cit. Brynjolfsson och McAfee (2015)]

Forssman, Magnus, *Företagsöverlåtelser: en introduktion till den legala processen*, Andra upplagan, 2016.

[cit. Forssman (2016)]

Frankish, Keith & Ramsey, William M. (red.), *The Cambridge handbook of artificial intelligence*, Cambridge University Press, Cambridge, 2014.

[cit. Frankish och Ramsey (2014)]

Gorton, Lars (red.), *Due diligence: garantier och undersökning vid olika avtalstyper*, Juridiska fakulteten, Univ., Lund, 2002.

[cit. Gorton (2002)]

Gräns, Minna, *Allmänt om användningen av andra vetenskaper inom juridiken* i Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära*, Andra upplagan, Lund, 2018, s. 429-442.

[cit. Gräns (2018)]

Heuman, Lars, *Advokatens rättsutredningar: metod och ansvar*, Juristförl., Stockholm, 1987.

[cit. Heuman (1987)]

Ingvarsson, Torbjörn, Rådgivningsansvar och medvållande, Juridisk tidskrift nr 3 2002/03, s. 561–573

<http://www.ingvarssonjuridik.se/publikationer/561-2002_03_3.pdf>, hämtad: 2018-10-20.

[cit. Ingvarsson (2002/03)]

Kleineman, Jan, Rådgivares informationsansvar – en probleminventering, SvJT 1998, s. 185–211

<<https://svjt.se/svjt/1998/193>>, hämtad: 2018-10-20.

[cit. Kleineman (1998)]

Korling, Fredric, *Rådgivningsansvar: särskilt avseende finansiell rådgivning och investeringsrådgivning*, Jure, Diss. Stockholm : Stockholms universitet, 2010, Stockholm, 2010.

[cit. Korling (2010)]

Lehrberg, Bert, *Avtalstolkning: tolkning av avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område*, 5. uppl., Institutet för bank- och affärsjuridik (IBA), Uppsala, 2009.

[cit. Lehrberg (2009)]

Lindskog, Stefan i Unger, Sven, Thorsson, Leif & Calissendorff, Gotthard (red.), *Festskrift till Gotthard Calissendorff*, Norstedt, Stockholm, 1990.

[cit. Lindskog (1990)]

Näringsdepartementet, Faktablad, Ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi, Maj 2017
<https://www.regeringen.se/49adea/contentassets/501b48660edf48dd85b1a2423b682a73/2017_digitaliseringsstrategin_faktablad_webb.pdf>, hämtad: 2018-11-01.

[cit. Näringsdepartementet (2017)]

Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära*, Andra upplagan, Lund, 2018.

[cit. Nääv och Zamboni (2018)]

Orrbeck, Martin, *Företagsförvärv i praktiken*, 1. uppl., Lund, 2006.

[cit. Orrbeck (2006)]

Ramberg, Christina, *Kontraktbrott vid köp av aktie: särskilt om fel*, Juristförl., Diss. Stockholm : Univ., Stockholm, 1992.

[cit. Ramberg (1992)]

Ramberg, Christina, Skiljedom om jämkning av ansvarsbegränsning, reklamation, rådgivaransvar, skadeståndsberäkning och prisavdrag, *Juridisk tidskrift* nr 4 2010/11, s. 918–933.

[cit. Ramberg (2010/11)]

Ramberg, Jan & Ramberg, Christina, *Allmän avtalsrätt*, 10., omarb. och utök. uppl., Stockholm, 2016.

[cit. Ramberg och Ramberg (2016)]

Russell, Stuart Jonathan & Norvig, Peter, *Artificial intelligence [Elektronisk resurs] : a modern approach*, 3rd, Pearson new international edition, Pearson Education Limited, Harlow, 2014.

[cit. Russell och Norvig (2014)]

Sacklén, Mats, Om felansvaret vid aktieköp, *SvJT* 1993, s. 812–854

<<https://svjt.se/svjt/1993/842>>, hämtad: 2018-09-12.

[cit. Sacklén (1993)]

Sandgren, Claes, *Rättsvetenskap för uppsatsförfattare: ämne, material, metod och argumentation*, Fjärde upplagan, Norstedts Juridik, Stockholm, 2018.

[cit. Sandgren (2018)]

Sandström, Christian, Disruptiv digitalisering inom marknaden för juridiska tjänster – Snabb evolution eller teknisk revolution?, *Konkurrensverket uppdragsforskningsrapport 2017:4*

<http://www.konkurrensverket.se/globalassets/publikationer/uppdragsforskning/forsk_rapport_2017-4.pdf>, hämtad: 2018-11-15.

[cit. Sandström (2017)]

Sevenius, Robert, *Företagsförvärv: en introduktion*, Studentlitteratur, Lund, 2003.

[cit. Sevenius (2003)]

Sevenius, Robert, Om ”due diligence” – företagsbesiktningens betydelse i svensk rätt, SvJT 2007, s. 499–515

<<https://svjt.se/svjt/2007/499>>, hämtad: 2018-09-12.

[cit. Sevenius (2007)]

Sevenius, Robert, *Företagsförvärv: en introduktion*, 2., [rev.] uppl., Lund, 2011.

[cit. Sevenius (2011)]

Sevenius, Robert, *Due diligence: besiktning av företag*, 1. uppl., Stockholm, 2013.

[cit. Sevenius (2013)]

Susskind, Richard E., *The end of lawyers?: rethinking the nature of legal services*, Rev. ed., Oxford University Press, Oxford, 2010.

Sveriges Kommuner och Landsting, *Artificiell intelligens – Möjligheter för välfärden*, ISBN: 978-91-7585-511-0, 2017

<<https://skl.se/download/18.1284479015a26d3e16d5373/1486739509125/Artificiell+intelligens.pdf>>, hämtad: 2018-09-05.

[cit. SKL (2017)]

Svernlöv, Carl, *Företagsförvärvsskolan del 2*, Balans 4/2004

<https://www.faronline.se/dokument/balans/2004/balans_nr_04_2004/balans_2004_n04_a0012/>, hämtad: 2018-10-01.

[cit. Svernlöv (2004)]

Svernlöv, Carl & Magnusson, Matilda, *Rådgivningsansvar vid användande av artificiell intelligens*, Tidningen Balans #3/2018

<https://www.tidningenbalans.se/wp-content/uploads/2018/09/nytt_fran_akademin_radgivningsansvar_vid_anvandande_av_artificiell_intelligens.pdf>, hämtad: 2018-10-10.

[cit. Svernlöv och Magnusson (2018)]

Vinnova slutrapport, *Artificiell intelligens i svenskt näringsliv och samhälle – Analys av utveckling och potential*, Dnr 2017-05616, Maj 2018

<https://www.vinnova.se/contentassets/55b18cf1169a4a4f8340a5960b32fa82/vr_18_08.pdf>, hämtad: 2018-09-05.

[cit. Vinnova (2018)]

Vägledande regler om god advokatsed – med kommentar, Sveriges

Advokatsamfund, antagna 29 augusti 2008 och ikraftträdde 1 januari 2009, senast reviderad i juni 2016

<https://www.advokatsamfundet.se/globalassets/advokatsamfundet_sv/advokatetik/vagledande-regler-2016-med-kommentarer-juni-2016.pdf>, hämtad: 2018-11-15.

[cit. VRGA]

Elektroniska källor

Artificial Intelligence in Europe, Sweden, Outlook for 2019 and Beyond, EY and Microsoft

<<https://news.microsoft.com/uploads/prod/sites/153/2018/09/AI-report-Sweden.pdf>>, hämtad: 2018-11-15.

[cit. EY (2018)]

Artificial lawyer, AI and legal automation news + views, Doc Review

<<https://www.artificiallawyer.com/al-100-directory/document-review-l-to-z/>>, hämtad: 2018-11-15.

[cit. Artificial lawyer, AI and legal automation news + views]

Cederquist väljer Luminance AI-lösning för M&A due diligence, 1 juni 2017

<<https://www.cederquist.se/om-cederquist/aktuellt/pressmeddelanden/2017/cederquist-valjer-luminance-ai-losning-for-ma-due-diligence/>>, hämtad: 2018-10-01.

[cit. Cederquist (2017)]

Chin, Monica, An AI just beat top lawyers at their own game, Mashable, 26 februari 2018

<<https://mashable.com/2018/02/26/ai-beats-humans-at-contracts/?europa=true#1hFblEGlkqD>>, hämtad: 2018-11-01.

[cit. Chin (2018)]

En introduktion till maskininlärning och djupinlärning, Edig, 3 april 2018

<<https://www.edig.nu/artiklar/en-introduktion-till-maskininlarnning-och-djupinlarnning>>, hämtad: 2018-10-20.

[cit. Edig (2018)]

Engström, Ulrika, ”Världsberömda fysikern: Sverige måste satsa på AI innan det är för sent”, SVT Nyheter, 26 augusti 2018

<<https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/varldsberomda-fysikern-sverige-maste-satsa-pa-ai-innan-det-ar-for-sent>>, hämtad: 2018-11-01.

[cit. Engström (2018)]

Feder, Barnaby J., Quaker to Sell Snapple for \$300 million, The New York Times, 28 mars 1997

<<https://www.nytimes.com/1997/03/28/business/quaker-to-sell-snapple-for-300-million.html>>, hämtad: 2018-10-01.

[cit. Feder (1997)]

Frydlinger, David, Den fjärde industriella revolutionen – Innebörd och konsekvenser för Sverige och svenska företag, Lindahl, 2017

<https://www.lindahl.se/media/1847/lindahl_white_paper_fir_2017.pdf>, hämtad: 2018-11-01.

[cit. Frydlinger (2017)]

Gartner IT Glossary, Definitionen av Big Data

<<https://www.gartner.com/it-glossary/big-data>>, hämtad: 2018-10-22.

[cit. Gartner IT Glossary]

IBM Marketing Cloud, 10 Key Marketing Trends for 2017 and Ideas for Exceeding Customer Expectations, 15 februari 2017

<<https://www-01.ibm.com/common/ssi/cgi-bin/ssialias?htmlfid=WRL12345USEN>>, hämtad: 2018-10-22.

[cit. IBM (2017)]

IRI Law, The Swedish Law and Informatics Research Institute

<<https://irilaw.org>>, hämtad: 2018-10-01.

[cit. IRI Law]

Kennedy, Marie, Sverige ligger långt efter i AI-investeringar, Göteborgs-Posten, 8 november 2018

<<http://www.gp.se/ekonomi/sverige-ligger-langt-efter-i-ai-investeringar-1.10460426>>, hämtad: 2018-11-08.

[cit. Kennedy (2018)]

Kira Systems, Trusted by professionals

<<https://www.kirasystems.com/benefits/law-firms/>>, hämtad: 2018-11-09.

[cit. Kira Systems benefits]

Kira Systems, Kira Built-in Provisions

<<https://www.kirasystems.com/how-it-works/built-in-provisions/>>, hämtad: 2018-11-09.

[cit. Kira Systems built-in provisions]

Kronblad, Charlotta, ”Digitaliseringen förändrar advokatrollen i grunden”, Realtid, 4 december 2017

<<https://www.realtid.se/digitaliseringen-forandrar-advokatrollen-i-grunden>>, hämtad: 2018-09-10.

[cit. Kronblad (2017)]

Liljeström, Johan, Big data på 180 sekunder, 3 mars 2016

<<https://www.advectas.com/sv/blogg/big-data-pa-180-sekunder/>>, hämtad: 2018-10-22.

[cit. Liljeström (2016)]

Lunds universitets forskningsportal, Jonas Ledendal, Universitetsadjunkt och postdoktor

<[http://portal.research.lu.se/portal/sv/persons/jonas-ledendal\(b2bcb944-7063-4e01-ac32-d5402f78ed89\).html](http://portal.research.lu.se/portal/sv/persons/jonas-ledendal(b2bcb944-7063-4e01-ac32-d5402f78ed89).html)>, hämtad: 2018-11-22.

[cit. Lunds universitets forskningsportal]

Magnusson, Matilda, Advokaters rådgivningsansvar vid användande av artificiell intelligens – särskilt om due diligence vid privata företagsförvärv, Examensarbete vårterminen 2018

<<http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1211168/FULLTEXT01.pdf>>, hämtad: 2018-10-10.

[cit. Magnusson (2018)]

Nickerson, Raymond, Confirmation Bias: A Ubiquitous Phenomenon in Many Guises, Review of General Psychology 1998, Vol. 2, No. 2, 175–220
<<http://psy2.ucsd.edu/~mckenzie/nickersonConfirmationBias.pdf>>, hämtad: 2018-12-02.

[cit. Nickerson (1998)]

Oracle, What is Big Data?

<<https://www.oracle.com/big-data/guide/what-is-big-data.html>>, hämtad: 2018-10-22.

[cit. Oracle, What is Big Data?]

Orlander, Anna, ”AI-verktygen är inte ett substitut för en jurist”, Realtid, 17 januari 2018

<<https://www.realtid.se/ai-verktygen-ar-inte-ett-substitut-en-jurist>>, hämtad: 2018-09-10.

[cit. Orlander (2018)]

Realtid, 28 september 2018, ”Rekordnivåer på M&A-marknaden”

<<https://realtid.se/rekordnivaer-pa-ma-marknaden>>, hämtad: 2018-10-01.

[cit. Realtid (2018)]

Remus, Dana & Levy, Frank S., Can robots be lawyers? Computers, Lawyers, and the Practice of Law, 27 november 2016

<https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2701092>, hämtad: 2018-10-20.

[cit. Remus och Levy (2016)]

Rislund, Niclas, Bringholms advokat stämd av Schibsted på miljoner, Dagens Media, 26 februari 2007

<<https://www.dagensmedia.se/nyheter/bringholms-advokat-stamd-av-schibsted-pa-miljoner-6228777>>, hämtad: 2018-10-01.

[cit. Rislund (2007)]

Röttorp, Paula, ”Juridiken är perfekt för AI”, Realtid, 29 november 2017

<<https://www.realtid.se/juridiken-ar-perfekt-ai>>, hämtad: 2018-09-10.

[cit. Röttorp (2017)]

SAS, Big Data – What it is and why it matters

<https://www.sas.com/en_us/insights/big-data/what-is-big-data.html#dmtechnical>, hämtad: 2018-10-22.

[cit. SAS, Big Data – What it is and why it matters]

Schatsky, David, Muraskin, Craig & Gurusurthy, Ragu, Demystifying artificial intelligence – What business leaders need to know about cognitive technologies, Deloitte, 4 november 2014

<<https://www2.deloitte.com/insights/us/en/focus/cognitive-technologies/what-is-cognitive-technology.html>>, hämtad: 2018-09-26.

[cit. Schatsky, Muraskin och Gurusurthy (2014)]

Schriber, Svante, ”Hälften av alla förvärv misslyckas”, Veckans Affärer, 19 maj 2014

<<https://www.va.se/nyheter/2014/05/19/halften-av-alla-forvarv-misslyckas/>>, hämtad: 2018-09-30.
[cit. Schriber (2014)]

Schönbeck, Jesper, ”AI kommer att förstärka verktygslådan”, Realtid, 22 december 2017
<<https://www.realtid.se/ai-kommer-att-forstarka-verktygsladan>>, hämtad: 2018-09-10.
[cit. Schönbeck (2017)]

Sevenius, Robert, Blendow Lexnova Expertkommentar – Affärsjuridik, mars 2017, Tillämpningen av artificiell intelligens i due diligence
<http://media.sevenius.se/2017/05/affarsjuridik_mar_17.pdf>, hämtad: 2018-09-05.
[cit. Sevenius (2017)]

Ström, Jonas, ”Fortsatt stark m&a-marknad 2019”, Realtid, 10 december 2018
<<https://www.realtid.se/fortsatt-stark-ma-marknad-2019>>, hämtad: 2018-12-10.
[cit. Ström (2018)]

Svernlöv, Carl, Praktisk M&A del 1: börjar affären, PointLex Legala Affärer nummer 3/2006
<<http://infotorgjuridik.se/premium/mittijuridiken/praktikerartiklar/article142554.ece?format=print>>, hämtad: 2018-10-10.
[cit Svernlöv (2006)]

Tene, Omer & Polonetsky, Jules, Big Data for All: Privacy and User Control in the Age of Analytics, Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property, Volume 11, Issue 5, Article 1, April 2013
<<https://scholarlycommons.law.northwestern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1191&context=njtip>>, hämtad: 2018-10-30.
[cit. Tene och Polonetsky (2013)]

World Economic Forum, The Fourth Industrial Revolution, by Klaus Schwab
<<https://www.weforum.org/about/the-fourth-industrial-revolution-by-klaus-schwab>>, hämtad: 2018-10-22.
[cit. World Economic Forum]

Åkerman, Richard, AI vs. människa, 1 oktober 2016
<<https://advokatroboten.wordpress.com/2016/10/01/ai-vs-manniska/>>, hämtad: 2018-10-22.
[cit. Åkerman (2016)]

Rättsfallsförteckning

NJA 1957 s. 621.

NJA 1976 s. 341.

NJA 1981 s. 1091.

NJA 1987 s. 692.

NJA 1994 s. 532.

NJA 1994 s. 598.

NJA 1997 s. 65.

NJA 2017 s. 113.

Svea hovrätt T 1085-11.

Stockholms handelskammars skiljedomsinstitut, Årsskift 1986, s. 47.